

Френсіс Скотт

Гітджеральд

Остання
красуня
Півдня

Зарубіжні авторські зібрання

Френсіс Фіцджеральд

Остання красуня Півдня

«ОМІКО»

1920, 1922, 1929, 1931, 1932

Фіцджеральд Ф. С.

Остання красуня Півдня / Ф. С. Фіцджеральд — «ОМІКО»,
1920, 1922, 1929, 1931, 1932 — (Зарубіжні авторські зібрання)

Френсіс Скотт Фіцджеральд (1896–1940) – видатний американський письменник, який увійшов в історію світової літератури своїми творами про життя Америки 1920-х рр. Видавництво «Фоліо» випустило друком у серії «Зарубіжні авторські зібрання» романи Фіцджеральда «Кохання останнього магната», «По той бік раю», «Ніч лагідна», а також збірку оповідань «Загадкова історія Бенджаміна Баттона». Новели – «Остання красуня Півдня», «Буремний рейс», «Кришталева чаша», «Плавці» й ін., що увійшли в збірку «Остання красуня Півдня», – зворушують і хвилюють. «Остання красуня Півдня» – це новела, у якій автор написав про себе, про свій час, трагічну любов і місце людини в його житті. «Кришталева чаша» – величезна кришталева чаша – символ неvezіння й бездушної розкоші. Подарована до весілля героїні, вона тягне за собою низку трагічних і безглузвих подій. «Буремний рейс» – розповідь про те, що буремним може бути не лише рейс, а й людська фантазія, галюцинації, ревності... Хороші стосунки й довіра можуть зникнути через дрібниці. «Плавці» – всі ми, що плаваємо в океані життя. Хтось дрейфує, хтось мчить назустріч хвилям, хтось дозволяє хвилям нести його на гребенях... Різні новели – різні долі, різні настрої й підсумки.

УДК 821.111(73)

© Фіцджеральд Ф. С., 1920, 1922,
1929, 1931, 1932

© ОМІКО, 1920, 1922, 1929, 1931,
1932

Содержание

Остання красуня Півдня	6
I	6
II	10
III	15
Популярна дівчина	18
I	18
II	21
III	25
IV	28
V	33
VI	36
VII	38
VII	40
Конец ознакомительного фрагмента.	41

Френсис Скотт Фицджеральд

Остання красуня Півдня

© В. Р. Дудик, переклад українською, 2019

© О. А. Гугалова-Мешкова, художнє оформлення, 2019

© Видавництво «Фоліо», марка серії, 2019

Остання красуня Півдня

I

Після Атланти, що так зачарувала нас аристократичним, хоча й дещо напускним шармом Півдня, Тарлтон не справив особливого враження. Тут було спекотніше, ніж в інших містах, які ми відвідали раніше, – дюжина новобранців зомліла вже в перший день під сонячним промінням Джорджії; й, коли під гарячим сонцем бачиш стадо корів, що чвалають центральними вуличками під крики темношкірих погоничів, усі ніби впадають у сонливість – хочеться порухати рукою чи ногою, аби усвідомити, що ще живий.

Тож я залишився в таборі, дозволивши лейтенанту Уоррену захопити мене розповідями про місцевих дівчат. Було це п'ятнадцять років тому, і я вже багато чого не пам'ятаю, крім того, що дні летіли один за одним і були цікавішими, ніж тепер; серце моє було спустошеним, бо та, образ якої бентежив душу протягом трьох років, – вийшла заміж. Я бачив уривки статей і фотографії в газеті. То було «романтичне весілля під час війни» – помпезне, але сумне. Я виразно побачив похмуре небесне сяйво, під яким відбувалася шлюбна церемонія, і як юного сноба мене охопила більше заздрість, ніж співчуття.

І ось настав день, коли я поїхав у Тарлтон підстригтися й випадково натрапив на давнього товариша – Білла Ноулза, з яким ми свого часу навчалися в Гарварді. Спочатку він служив у підрозділі Національної гвардії, що стояв у цьому таборі до нас, проте згодом перевівся в авіацію й залишився там.

– Радий нашій зустрічі, Енді, – сказав він із серйозністю, що йому не личила. – Поділюся з тобою всім, допоки не поїхав у Техас. Розумієш, у цьому місті є тільки три дівчини...

Я зацікавився; вбачалася мені якась містика в цьому.

– А ось і одна з них.

Ми стояли навпроти аптеки, тож він завів мене всередину й познайомив із леді, яка мені відразу не сподобалася.

– Інших двоє – це Ейлі Келхон і Селлі Керол Хеппер.

За тим, як він вимовив її ім'я, я здогадався, що він захоплений Ейлі Келхон. Він переймався тим, що вона робитиме, коли він поїде з міста, й домагався, щоб її дні були одноманітними й нудними.

Уже тепер, не вагаючись, можу зізнатися, що доволі сороміцький образ Ейлі Келхон – ох, яке ніжне ім'я! – тоді ввірвався у мої думки. У двадцять три неможливо не думати про заборонений плід, що належить іншому, хоч, якби Білл попросив мене, я б із чистою совістю, без жодних сумнівів, присягнувся б, що піклуватимуся про неї, як про сестру. Та він цього не зробив, тільки до останку нарікав, що йому доводиться їхати. Через три дні він зателефонував і повідомив, що наступного ранку їде з міста, тож хотів би мене запросити до неї сьогодні на вечерю.

Ми зустрілися біля готелю й, насолоджуючись квітковими ароматами спекотного вечора, пройшлися до середмістя. Чотири білих колони маєтку Келхонів височіли перед вулицею, виноград так густо нависав, звивався й чіплявся лозами за них, що веранда позаду здавалася темною печерою. Коли ми підійшли ближче, дівчина в білій сукні вибігла з будинку, вигукнувши:

– Ой, вибачте, я спізнилася! – і, подивившись на нас, додала: – Чомусь я була певна, що ви десять хвилин як прийшли...

Вона замовкла, коли почула, як скрипнув стілець, й інший чоловік, авіатор із табору Гарі-Лі, вийшов із п'єтми веранди.

– Ох, Кенбі! – привіталася вона. – Як поживаєте?

Він і Білл Ноулз, ворогуючі суперники, завмерли в очікуванні, в повітрі запанувала напруга.

– Кенбі, любий, я б хотіла дещо сказати вам по секрету, – сказала дівчина після секундного збентеження. – Вибачте нам, Білле.

Вони відійшли вбік. Незабаром надзвичайно невдоволений Кенбі суворо промовив:

– Тоді – в четвер, але вже певно.

Ледь нам кивнувши, він пішов вниз доріжкою, а його шпори, якими він підстрожував свій аероплан, мерехтіли у світлі ламп.

– Заходьте. Я ще не знаю, як вас звати...

І тут я зрозумів: переді мною – уособлення всього Півдня у всій своїй невинності. Я б упізнав Ейлі Келхон навіть тоді, коли б не чув Рута Дрейпера, коли б не читав книжку «Марс Чан». Її розум був таким витонченим, що вона вдало приховувала його під ніжною, чутливою добродушністю, з якою вела бесіду, а незмінна холодність – як наслідок безкінечної боротьби зі спекою. Навколо неї струменіло сяйво благого сімейства, що походило від героїчної епохи Півдня, навіюючи спогади про відданих батьків, братів, шанувальників. В її голосі можна було почути то сухі нотки суворих капітанів-янки, що віддавали накази рабам, то змішані з ніжними переливами, що впліталися у якусь ще досі незнану чарівність цієї ночі.

Я ледь бачив її в напівтемряві, та, коли підвівся, щоб піти, – не варто було засиджуватися – вона стояла в оранжевому світлі, яке лилося у відкриті двері. Невисока на зріст і білява; на її обличчі було забагато рум'яна, що підкреслювала бліда пудра на носі, проте крізь цю маску вона сяяла, наче зірка.

– Коли поїде Білл, я ночами сидітиму тут – така самотня... Може, якось візьмете мене на танці до заміського клубу? – таке жалюгідне пророцтво розвеселило Білла.

– Зачекайте хвилику, – промурмотіла Ейлі. – Всі ваші значки перекрутилися.

Підправляючи їх, вона ховала в погляді дещо більше, ніж зацікавлення. Ці очі щось шукали, ніби запитували: «А, може, це ти?» І, як лейтенант Кенбі, я, придушуючи в собі бажання зостатися, зробив крок у ніч, яка раптово стала нудною й нецікавою. Вони залишилися наодинці.

Минуло два тижні, і я сидів із нею на тій самій веранді, та радше вона майже була в моїх обіймах, не торкаючись мене, – як у неї це виходило, не тямлю. Я безуспішно намагався її поцілувати, і ці спроби тривали майже годину. Ми жартували про те, що я недостатньо ширий. За моєю теорією, якщо вона дозволить мені її поцілувати, то я закохаюся. Вона сперечалася, наголошуючи на тому, що я не ширий.

Скориставшись спокійною хвилиною на цьому полі двобою, вона розповіла мені про свого брата, який помер, навчаючись на останньому курсі Єльського університету. Вона показала його портрет – привабливе, чесне обличчя з локоном, який так любив вимальовувати Леєндекер¹, – і сказала, що коли зустріне чоловіка, який справді буде схожий на її брата, то вийде за нього заміж. Цей сімейний ідеалізм уже остаточно позбавив мене мужності, й навіть моя зухвала самовпевненість не змогла конкурувати з мертвим.

Усі вечори минали подібно до цього, й, по їхньому завершенні я повертався в табір, пересичений запахами магнолій і туманним розчаруванням. Я так і не поцілував її. Суботніми вечорами в заміському клубі ми відвідували водевілі й танці, мало коли вона насолоджувалася товариством тільки одного чоловіка; ми виїжджали на пікніки й галасливі «кавунні» вечірки, й вона ніколи не замислювалася, що те почуття, яке мене охопило, варто називати коханням.

¹ Джозеф Крістіан Леєндекер (1874–1951) – видатний художник США, що кілька десятиліть створював титульну сторінку часопису The Saturday Evening Post.

Тепер я розумію, що це не було тягарем, проте вона була мудрою дев'ятнадцятирічною дівчиною й, мабуть, відчувала нашу емоційну несумісність. Тож замість цього я став її другом.

Ми розмовляли про Білла Ноулза. Про Білла вона замислювалася як про майбутнього чоловіка, бо – хоч вона й не зізналася б у цьому – зима, проведена в Нью-Йорку, як і бал у Єлі, повернули її думки на Північ. Вона сказала, що й не думає про шлюб із південцем. Поступово я зрозумів, що вона свідомо хотіла відрізнятись та й відрізнялася від інших дівчат, котрі співали пісень темношкірих і грали в азартні ігри в заміському барі. Так ось чому Білл, я й інші шаленіли від неї. Ми пізнали її справжню.

У червні й липні, коли плітки про битви й жахиття за морями ледь сягали наших вух, не викликаючи особливих емоцій, на заміському танцювальному майданчику погляд Ейлі блукав серед високих юних офіцерів, наче шукаючись щось. Вона обрала кількох, щоразу керуючись своєю безпомилковою проникливістю – якщо не брати до уваги випадок із лейтенантом Кенбі, якого зневажала, проте призначала йому побачення, бо ж «він такий щирий» – і протягом усього літа ми поперемінно проводили вечори з нею.

І от якось вона відмовилася від усіх побачень – Білл Ноулз отримав відпустку й повертався до неї. Про подію ми говорили тоном наукової об'єктивності: чи зробить вона вибір? Лейтенант Кенбі, навпаки, зовсім не був безпристрасним і всім надокучав. Він попередив, що коли вона вийде заміж за Ноулза, він підніме аероплан на двадцятикілометрову висоту, вимкне мотор й розіб'ється. Він налякав її – тож я мусив віддати йому своє останнє побачення з Ейлі перед приїздом Білла.

Суботнього вечора вона та Білл Ноулз з'явилися разом у заміському клубі. Вони були красивою парою, тож я ще більше відчував заздрість і сум. Коли вони вийшли танцювати, оркестр заграє «Коли ти підеш» – щемливо, зривисто, і я досі чую, як кожен такт вимірює безцінні хвилини того часу. Я зрозумів, що закохався в Тарлтон, і тривожно озирався, сподіваючись, що раптом із цієї теплої, співучої темряви, що одну за одною виштовхувала пари танцюристів в органді й кольору оливков драпі, я побачу чиєсь миле обличчя.

Коли я танцював з Ейлі, вона раптом запропонувала вийти на вулицю, до авто. Вона прагнула знати, чому чоловіки її сьогодні не запрошують на танець. Невже вони думають, що вона заміжня?

– А ти збираєшся?

– Я не знаю, Енді. Іноді, коли він ставиться до мене, як до святині, – це мене лякає. – Голос її був хрипким і дещо віддаленим. – Та потім... – вона засміялася. Її тіло, таке мініатюрне й ніжне, повернулося до мого обличчя, і там я міг би врешті її поцілувати, якби не Білл Ноулз, від якого нас відділяло майже три метри. Наші губи ледь торкнулися, ніби пізнаючи один одного; та потім офіцер авіації вийшов на веранду біля нас, зирнувся в темряву й заляк, вагаючись.

– Ейлі.

– Так.

– Ти знаєш, що трапилося сьогодні після обіду?

– Що? – вона виструнчилась, у голосі забриніла напруга.

– Хорас Кенбі розбився. Помер одразу ж.

Вона повільно встала й вийшла з машини.

– Маєш на увазі, що його вбили? – запитала вона.

– Та вони ще не знають, що сталося. Його мотор...

– Ох... – Її хриплий шепіт вирвався крізь долоні, якими вона раптово закрила лице. Ми безпорадно дивилися на неї, а вона, схиливши голову на автомобіль, придушувала в собі безслізне ридання. Через хвилину я пішов за Біллом – він стояв біля стіни й настирливо намагався відшукати її – і сказав, що вона хоче додому.

Я сів на сходинку біля клубу. Мені не подобався Кенбі, проте його жаклива, безпричинна смерть для мене була реальнішою, ніж смерті тисячі невідомих у Франції. Через кілька хвилин

Ейлі та Білл вийшли на вулицю. Ейлі все ще схлипувала, та, побачивши мене, заспокоїлась і підбігла до мене.

– Енді, – заговорила вона швидким, низьким голосом, – сподіваюся, що ти нікому не розповіси про нашу вчорашню розмову. Маю на увазі про те, що він сказав.

– Звісно, ні.

Вона довго дивилася на мене, намагаючись пересвідчитися в моїй обіцянці. Зрештою, повірила. Відтак зітхнула так тихо, що я ледь розчув. Її брови піднялися в удаваному відчаї.

– Енді!

Я ніяково втупився в землю, зрозумівши, що вона хоче сказати про її несвідомий згубний вплив, під який потрапляють чоловіки.

– На добраніч, Енді, – крикнув Білл, коли вони сідали в таксі.

– Добраніч, – сказав я, і ледь не додав уголос: «Дурню».

II

Мені, звісно, довелося би прийти до одного з тих моральних рішень, котрі обирають герої книг, і вдатися до презирства. Та, навпаки, я не сумніваюся, що вона б і далі легко керувала мною.

Через кілька днів вона, вправно скориставшись нагодою, жалісливо промовила:

– Знаю, ти вважаєш, що з мого боку думати про себе в такі дні – жахливо, але це такий жахливий збіг подій.

У двадцять три роки я був упевнений у тому, що деякі люди завдяки своїй силі та привабливості рухають світом, а інші – грають за їхніми правилами, скривджені нікчемністю своєї долі. Я сподівався, що належу до перших. А про Ейлі я й не сумнівався.

Мені довелося переосмислити деякі зі своїх суджень про неї. Розмовляючи з однією дівчиною про поцілунки, – в ті роки люди все ще більше говорили про поцілунки, ніж цілувалися – я згадав, що Ейлі поцілувала двох чи трьох чоловіків, і то тільки тоді, коли їй здавалося, що вона закохана в них. Я був збентежений від того, що дівчина відреагувала на це невпинним сміхом.

– Так це ж правда, – запевняв її я, раптом усвідомивши, що вона має рацію. – Вона сама мені про це казала.

– Ейлі Келхон! Ох, святі небеса! Торік, весною, хтось із технічного коледжу влаштував вечірку в себе...

Був вересень. Тепер нас могли відряджати за кордон у будь-який момент. Почалися серйозні тренування для підвищення нашої бойової готовності – остання група офіцерів прибула з четвертого тренувального табору, який відрізнявся від перших трьох тим, що там перебували тільки офіцери, навіть з окремих підрозділів спеціального призначення. Вони мали якісь дивні імена – без голосних, за винятком кількох молодих чоловіків із Національної Гвардії, і я ніяк не міг зрозуміти: чи ті чоловіки насправді вийшли з підпілля. До нашої роти приєднався лейтенант Ерл Шоен із Нью Бедфорда, штату Массачусетс – взірць найміцнішої фізичної статури, яку я будь-коли бачив. Ріст – під два метри, чорнявий, мав рум'янець і живі темно-карі очі. Він не був достатньо розумним й, безумовно, неосвічений, і все-таки був хорошим офіцером, темпераментним командиром із тією долею зарозумілості, що так добре личила військовослужбовцям. У мене склалося враження, що Нью Бедфорд – невелике провінційне містечко, й цю зарозумілість Шоена приписував йому.

Місць у казармах бракувало, тож його підселили в мій офіцерський будиночок. Посеред тижня на стіні опинилася міцно прицвяхована салонна фотографія однієї дівчини з Тарлтона.

– Вона не якась там простачка, чи щось таке. Вона – дівчина з привілейованих кіл і знається тут серед поважних відомих людей.

Наступної неділі, після обіду, я зустрів цю леді в приватному басейні за містом. Коли прибули ми з Ейлі, то побачили Шоуна, що плескався в іншому кінці басейну; його купальний костюм намагався зісковзнути із його міцного мускулистого тіла.

– Вітаю, лейтенанте!

Коли я махнув йому, він самовдоволено всміхнувся й підморгнув, кивком голови вказавши на дівчину поруч нього. Потім тикнув її в ребро й кивнув головою у мій бік. Так він нас познайомив.

– Хто це з Кітті Престон? – поцікавилася Ейлі, й, коли я розповів їй про нього, сказала, що він схожий на кондуктора у трамваї й вдала, ніби шукає свій квиток.

Через мить він сильно й красиво поплив кролем через весь басейн і вибрався на бортик з нашого боку. Я познайомив його з Ейлі.

– Як вам моя дівчина, лейтенанте? – командним тоном запитав він. – Я казав вам, що вона нічогенька, еге ж? Він кивнув головою до Ейлі, аби вже цього разу наголосити, що його пасія та Ейлі належать до одного кола. – Як щодо того, аби нам всім зібратися та поужити в готелі?

Через деякий час я залишив їх, здивований, що в Ейлі склалося якесь непевне враження про лейтенанта й вона зовсім не вважала його привабливим. Та Ерл Шоун був не з тих, хто так легко здається. Він весело і зовсім необразливо роздивлявся її ніжне, тендітне тіло й навіть вирішив, що йому з нею краще, ніж з тою, іншою. Хвилиною пізніше я побачив їх разом у воді: Ейлі не зрозуміло чого енергійно відпливала від нього, а Шоун весело борсався навколо неї та перед нею так, що бризки розліталися на всі боки; деколи він зупинявся й так зачаровано задивлявся на неї, нібито перед ним вигулькувала русалка.

Час летів, а він все кружляв біля неї. Нарешті, Ейлі підійшла до мене й, глузуючи, прошепотіла:

– Він мене переслідує. Мабуть, думає, що я не сплатила за проїзд.

Вона жваво обернулася. Міс Кітті Престон дивилася на нас, і по її обличчю було видно, що це їй дуже не подобається.

– Ейлі Келхон, мені ніколи б і на гадку не спало, що ви намагатиметеся переманювати чоловіка від іншої дівчини, – в передчутті неминучої сцени Ейлі стояла зі скорботним виглядом. – Я була певна, що ви вищі за це.

Голос міс Престон був низьким, проте в ньому відчувалася та напруга, котру радше можна відчутти, ніж почути, і я побачив, як невинні, чарівливі очі Ейлі в паніці забігали. На щастя, легкою ходьбою до нас наближався сам Ерл, вигляд якого свідчив про його бадьорість і безтурботність.

– Якщо він так вам потрібен, то не варто принижувати себе на його ж очах, – різко відповіла Ейлі, гордо скинувши голову. Цим жестом вона показала власну гідність, тоді як Кетті Престон – простакуватість і прагнення власності, або ж, по-іншому, «освіченість» переборола «неуцтво». Вона вже збиралася піти.

– Зачекайте хвилику, крихітко! – гукнув Ерл Шоун. – Як щодо адреси? Можливо, я зателефоную вам якось?

Вона подивилася на нього так, що Кітті повинна була б переконатися у повній відсутності зацікавлення з її боку.

– Цього місяця я маю багато роботи в Червоному Хресті, – відповіла вона таким крижаним голосом, як і її зібрані снігові пасма волосся. – До зустрічі.

Дорогою додому вона сміялася. Її прагнення володіти серцями чоловіків мимохіть розчинилося у цій безглузді сцені.

– Вона ніколи не втримає цього чоловіка, – сказала вона. – Йому потрібен хтось зовсім інший.

– Очевидно, він бажає Ейлі Келхон.

Ці слова її задовольнили.

– Він міг би подарувати мені свій компостер, прищепивши його до мене, наче булавку братства. Що за сміх! Якби матір побачила такого, як він, у нашому домі, вона б просто вмерла!

До честі Ейлі, треба сказати, що лише через два тижні він завітав до неї, хоча й був наполегливим, бо вже на наступних танцях у заміському клубі вона показала свою зневагу до його персони.

– Він такий нахаба, Енді, – прошепотіла вона мені. – Проте щирий.

Вона сказала слово «нахаба», не засуджуючи, як могла б вжити це слово щодо чоловіків із Півдня. Вона це усвідомлювала; її вухо не відділяло голос одного янкі від іншого. І так сталося, що міс Келхон не померла, побачивши його на порозі маєтку. Уявні суворі упередження батьків Ейлі були зручним виправданням, проте, коли це було їй потрібно, вони відразу ж

зникали. Її друзі були вражені. Ейлі, котра завжди була вища за тарлтонське товариство, Ейлі, шанувальники котрої були дбайливими й «наймилішими» чоловіками з табору, Ейлі та лейтенант Шоун! Я втомився пояснювати, що вона себе так розважає. І, звісно, щотижня в неї з'являвся інший кавалер – якийсь офіцер із Пенсаколи, старий товариш із Нового Орлеана – та серед цих легких захоплень вона ніколи не забувала про лейтенанта Шоуна.

Прийшов наказ відрядити групу офіцерів і сержантів у порт і сісти на корабель до Франції. Мое ім'я також було у списку. Упродовж тижня я був на військовому полігоні, а коли повернувся в табір, Ерл Шоун одразу причепився до мене з балачками.

– Ми б хотіли організувати невеличку прощальну вечірку для своїх у офіцерській їдальні. Тільки ти, я, капітан Крейкер і три дівчини.

Я та Ерл мали заїхати за дівчатами – Селлі Керол і Ненсі Ламар та Ейлі. Біля парадних дверей нас зустрів дворецький і сказав, що Ейлі немає вдома.

– Немає вдома? – спантеличено перепитав Ерл. – А де ж вона?

– Вона не залишила жодної звістки: просто сказала, що її немає вдома.

– Що за чортівня! – вигукнув Ерл.

Він ходив верандою, а дворецький чекав біля дверей. Раптом йому щось спало на думку.

– Слухай, – сказав він мені, – гадаю, вона образилася.

Поки я чекав пояснень, він суворо сказав дворецькому:

– Скажіть їй, що я хочу її побачити хоч на хвилинку.

– Як я повідомлю їй про це, якщо леді немає вдома?

І знову Ерл задумливо обійшов терасу. Потім він кілька раз кивнув і сказав:

– Вона ображена через те, що сталося в центрі міста.

Він кількома словами пояснив мені ситуацію.

– Почекай в машині, – сказав я. – Здається, я можу все владнати.

І коли офіцер неохоче відступив, я крикнув дворецькому:

– Олівере, скажіть міс Ейлі, що я хотів би зустрітися з нею наодинці.

Після кількох невдоволених фраз він все-таки рушив у будинок й уже за хвилину повернувся з відповіддю:

– Місіс Ейлі каже, що за будь-яких обставин не хоче бачитись із тим, іншим джентльменом. Вона каже, що ви можете зайти.

Вона сиділа в бібліотеці. Я очікував побачити на її обличчі холодну відразу, проте воно було збентеженим, неспокійним, сповнене розпачу. Очі почервоніли, ніби вона годинами гірко плакала.

– Ох, Енді, вітаю, – сказала вона розпачливо. – Я так довго тебе не бачила. Він поїхав?

– Ейлі, вислухай.

– Вислухай, Ейлі! – крикнула вона. – Вислухай, Ейлі! Уявляєш, він заговорив до мене.

Він підняв капелюха. За десять кроків від мене він стояв там з якоюсь жадливою... якоюсь паскудною жінкою, тримаючи її руку, розмовляючи з нею, і коли побачив мене, підняв капелюха. Енді, я не знала, що робити. Мені довелося зайти в аптеку й попросити склянку води, я була так налякана, що він піде за мною, й попросила містера Річа випустити мене через чорний вхід. Ніколи я не хочу його ані бачити, ані чути.

Я казав їй те, що будь-хто сказав би в такій ситуації. Я говорив із нею майже пів години й не зміг розтопити її крижану непохитність. Кілька разів вона пробурмотіла щось на кшталт того, що він «нещирий», а я намагався зрозуміти, що означає для неї це слово. Не перманентність, безумовно. Як я особисто трактував собі, це було особливе ставлення до себе, якого вона очікувала від інших.

Я вже збирався йти. І саме в цей момент з вулиці тричі нетерпляче пролунав автомобільний сигнал. Це було приголомшливо. Сказано так ясно, ніби Ерл стояв у цій кімнаті: «Ну й до біса вас! Я не збираюся тут цілу ніч стирчати».

Ейлі ошелешено подивилася на мене. Несподівано на її обличчі з'явився дивний вираз – воно затремтіло, потім розпливлося в плаксиву, істеричну посмішку.

– Хіба він не огидний? – кричала вона в безпорадному відчаї. – Хіба він не жахливий?

– Поквапся, – швидко сказав я. – Візьми своє пальто. Це наш останній вечір.

Я ще досі бачу цей незабутній вечір, мерехтливе сяйво свічок на грубих стінах нашої їдальні, на обшарпаних, паперових декораціях, що залишилися після вчорашньої вечірки, яку влаштувала рота постачання, сумна музика мандоліни, що десь внизу награвала «Мій дім в Індіані», виказуючи всеосяжну ностальгію за швидкоплинним літом. Ці три дівчини, загублені в містичному чоловічому світі, теж щось відчували – звабливу мінливість, так, ніби чарівний килимок простелився в якійсь місцині Півдня, і будь-якої миті посиляться вітер й віднесе їх геть. Ми виголошували тости за нас і за Південь. Потім залишили серветки, порожні склянки й маленьку частинку минулого на столі і, взявшись за руки, вийшли на місячну доріжку. Вже пролунав сигнал відбою. Тишу порушували віддалене іржання коня, гучне безперервне хрюпіння, яке нас дуже розсмішило, і поскрипування шкіряного обрання – це вартовий крокував біля кордегардії. У той вечір Крейкер повинен був чергувати; ми, решта, сіли в авто, котре нас чекало, й відвезли до Тарлтона дівчину Крейка.

Згодом Ейлі, Ерл, Селлі та я – парами сиділи на широкому чорному сидінні, відвернувшись одне від одного, пошепки розмовляли, сховавшись у просторій темі.

Ми їхали повз соснові ліси, з лишайниками й іспанським мохом, не засіяними бавовняними полями вздовж дороги білої, як краї світу. Ми зупинилися під ламаною тінню млина, дзюрчала вода, пронизливо кричали птахи, і над усім було сяйво – воно намагалося проникнути всюди: у покинуті халупи темношкірих, автомобіль, тверджу серця. Південь співав для нас. Цікаво, чи вони пригадують? Я згадую холодні бліді обличчя, закохані очі й шепіт:

– Тобі добре?

– Так, а тобі?

– Ти впевнена?

– Так.

Раптом ми усвідомили, що вже пізно і що все завершилося. Ми поїхали додому.

Наступного дня наш підрозділ вирушив у табір Кемп Міллз, але у Францію я так і не потрапив. Ми провели холодний місяць на Лонг-Айленді, зі сталевими шоломами та пасками з боку сіли на корабель і згодом повернулися. Війна закінчилася. Я пропустив війну.

Коли приїхав у Тарлтон, то намагався подати у відставку, проте я мав звання офіцера регулярної армії, тож довелося очікувати майже всю зиму. Проте Ерл Шоун був одним із перших, кого демобілізували. Він прагнув знайти хорошу роботу «допоки ще був вибір». Ейлі, зі свого боку, не давала жодних обіцянок, проте між ними була домовленість, що він повернеться.

До січня табори, що протягом двох років владарювали над маленьким містом, поступово розформовувались. І тільки постійний запах паленого сміття нагадував про колишню активність і суєтність. Те, що залишилося від життя, зосереджувалося навколо будівлі, де розмістився штаб дивізії разом із невдоволеними офіцерами регулярної армії, які теж пропустили війну.

І тепер молоді чоловіки Тарлтона поверталися додому з різних куточків світу – хтось у канадській уніформі, хтось на милицях чи з порожніми рукавами. Повернувся батальйон Національної Гвардії, промаршував вулицями – в шерензі були порожні місця як пам'ять про загиблих – а герої назавжди скинули із себе цю романтику й торгували за прилавками місцевих крамничок. На танцях у замиському клубі серед смокінгів виринали тільки кілька мундирів.

Саме перед Різдвом несподівано на один день прибув Білл Ноулз, а наступного дня вже поїхав – або він поставив перед Ейлі ультиматум, або ж вона, зрештою, зробила свій вибір. Інколи я зустрічався з нею, коли вона не гуляла з героями, що повернулися із Савани й Августа, проте почувався пережитком часу, що вже вийшов з моди – і справді так воно й було. Вона

з такою непевністю чекала на Ерла Шоуна, що зовсім і говорити про це не хотіла. Коли він приїхав, мені залишалося ще три дні до повного звільнення.

Уперше я натрапив на них випадково, коли вони гуляли по Маркет Стріт, і не думаю, що будь-коли бачив жалюгіднішу пару; хоч, сподіваюся, такі ситуації повторювалися в кожному місті, де стояли табори. Зовні Ерл мав такий жахливий вигляд, що годі уявити. На ньому був зелений капелюх із пером, костюм із великими розрізами, прикрашений декоративною тасьмою в гротескному стилі, з якими покінчили навіть реклама та кіно. Очевидно, що він відвідав свого давнього перукаря, бо волосся його було акуратно начесано й прикривало рожеву, виголену шию. Він не був у злиднях, проте вас так і обдавало духом танцювальних залів індустріальних міст і сільських клубів – чи більшою мірою – Ейлі. Вона ж раніше ніколи не уявляла собі такої реальності: в цьому одязі зникла навіть природна грація його зграбного тіла. Спочатку він вихвалявся своєю хорошою роботою; ці гроші мали б їх забезпечувати, доки не випаде «легкий заробіток». Та з того моменту, коли він потрапив у її світ, сам здогадувався, що в нього немає шансів. Я не знаю, що сказала Ейлі, або що переважало більше – горе чи здивування. Діяла вона швидко – через три дні після його прибуття я та Ерл їхали потягом на Північ.

– Що ж, прийшов кінець цьому, – похмуро мовив він. – Вона – неймовірна дівчина, проте занадто витончена для мене. Сподіваюся, вона вийде заміж за якогось багатого парубка, що забезпечить їй високий статус у суспільстві. Ненавиджу такої зарозумілості, – і потім, згодом: – Вона сказала, що готова побачитись зі мною через рік, проте я ніколи не повернуся. Цей аристократизм по зубах тільки тим, у кого є гроші, а...

«Для мене це неможливо», – хотів закінчити він. Провінційне суспільство, у яке він із задоволенням поринув за останні шість місяців, тепер здавалося йому манірним, дендівським й облудно штучним.

– Слухай, ти бачив те, що і я, коли ми сідали на потяг? – запитав він через секунду. – Дві чарівних леді, зовсім самотні. Що скажеш, якщо ми прогуляємось до сусіднього вагона й запросимо їх на обід? Я візьму ту, що в блакитному.

Пройшовши пів вагона, він несподівано запитав, спохмурнівши:

– Енді, скажи одну річ. Як гадаєш, вона знала, що раніше я був водієм трамваю? Цього я їй ніколи не казав.

– Звідки я знаю!

III

Ця розповідь наближається до однієї із найбільших прогалин, яку я передбачив ще на початку. Протягом шести років, доки я завершував свою освіту в Гарварді за юридичною спеціальністю, розбудовував комерційні аероплани та вкладав гроші в укладання бруківки, що тріщала під колесами вантажівок, Ейлі Келхон була для мене не більше як ім'я на різдвяній листівці; тим, що теплими вечорами слабо мерехтіло на дні пам'яті, коли я згадував аромат магнолій. Інколи якийсь знайомий з армійського минулого запитував мене: «А що сталося з тою світловолосою дівчиною, що мала такий успіх?» – та я не міг відповісти. Якогось вечора я зустрів Ненсі Ламар біля нью-йоркського Монмартру й дізнався, що Ейлі заручилася з якимось чоловіком із Цинциннаті, поїхала на Північ, щоб познайомитися з його родиною та розірвала заручини. Вона, як і завжди, мила, і біля неї незмінно один чи два шанувальники. Та Білл Ноулз і Ерл Шоун так і не повернулися.

Десь у цей самий час до мене прилетіла звістка, що Білл Ноулз одружився з дівчиною, з якою познайомився на кораблі. Ось і все – не такий великий клаптик, аби зшити ті шість літ докупі.

Як це не дивно, але про повернення на Південь мене змусила замислитися дівчина, яку я побачив у сутінках на маленькій станції в Індіані. Вона, в суворій рожевій органзі, кинулася на шию чоловікові, котрий зійшов із потяга й хутко повела його до автівки, що на них чекала. Мені стисло серце, бо здалося, що вона заманює його у втрачений світ літа моєї молодості, де час завмер, а чарівні дівчата туманно розпливалися, як і все минуле, що сонно пропливало вечірніми вуличками. Гадаю, ця поезія – чоловіча мрія північанина про Південь. Та тільки через місяць я надіслав Ейлі телеграму й негайно кинувся за нею в Тарлтон.

Був липень. Готель Джефферсона здавався, на диво, обшарпаним і старомодним – у їдальні учасники благодійного клубу періодично наспівували мелодію, що в пам'яті моїй давно асоціювалася з офіцерами та дівчатами. Я впізнав таксиста, котрий підвозив мене до будинку Ейлі, проте його «Так, лейтенанте» звучало непереконливо. Я був усього одним із двадцяти тисяч.

Це були три загадкових дні. Гадаю, що свіжість її юності набула дещо зрілого саява, проте я не можу стверджувати це переконливо. Вона й досі була такою ж привабливою, що хотілося торкнутися тієї сутності, що тремтіла на її губах. Ні... зміни були набагато серйознішими.

Я відразу ж помітив, що вона змінилася. Нотки гордості, натяки на те, що вона знала таємниці світлих, найкращих довоєнних днів, – зникли з її голосу; їх не було, бо тепер усе кружляло навколо напівсмішних, напівпрезирливих жартів про новий Південь. І все було розсіяне з цієї бесіди – теперішнє, майбутнє, вона, я, – аби не змовкати й не залишати часу на роздуми. Ми потрапили на веселу вечірку на честь молодої одруженої пари, й вона була центром нервових веселощів на ній. Врешті-решт їй уже не вісімнадцять, однак і тепер у ролі одчайдушного блазня вона все ще була привабливою, як і завжди.

– Ти щось чула про Ерла Шоуна? – запитав я її наступної ночі, коли ми вирушали на танці в заміський клуб.

– Ні, – на хвилю вона стала серйознішою. – Я часто думаю про нього. Він був ... – вона завагалася.

– Продовжуй.

– Я хотіла сказати, що він був чоловіком, якого я любила найбільше, проте це б не було правдою. Насправді, я ніколи його не любила, бо тоді б вийшла за нього заміж, і неважливо, у якому віці, чи не так? – вона з цікавістю глянула на мене. – Зрештою, я б так до нього не ставилася.

– Це було неможливо.

– Авжеж, – погодилася вона невпевнено. Її настрій змінився, вона стала легковажною: – Як же ж ці янки нас обманювали, бідолашних дівчат із Півдня. Боже мій!

Коли ми дісталися замиського клубу, вона, як хамелеон, розтанула в незнайомому для мене натовпі. На майданчику танцювало нове покоління, з меншою гідністю, ніж те, що я знав, і жоден не став цією частиною безхарактерного, збудженого суспільства більше від Ейлі. Можливо, вона відчула, що у своєму бажанні втекти від провінціальності Тарлтона йшла за поколінням, котре не мало послідовників – вона приречена на самотнє блукання. Та тільки яку вона програла війну, сховавшись за білими колонами її веранди, – я не знаю. Думаю, вона помилилася, щось пропустила. Її дика жвавість, що й досі збирала достатню кількість чоловіків, конкуруючи з натовпом молоденьких і свіжих дівчат, стала визнанням поразки.

Я залишив її будинок, як залишав його в тому червні, що розчинився назавжди, відчуваючи смутне невдоволення. І тільки набагато пізніше, коли ворочався в готельному ліжку, усвідомив увесь сенс – я був міцно та невиліковно закоханий у неї. Попри всю несумісність вона все ще була і завжди буде найпривабливішою дівчиною, яку я будь-коли знав. Наступного дня я сказав їй це. То був один із тих спекотних і таких близьких мені днів, і Ейлі сиділа біля мене на дивані у притемненій бібліотеці.

– Ох, ні, я не можу вийти за тебе, – сказала вона, ледь не з жахом. – Я не кохаю тебе таким коханням... Ніколи не кохала. І ти теж мене не кохаєш. Я не хотіла говорити тобі тепер, але вже наступного місяця я виходжу заміж за іншого. Ми навіть не хотіли заявляти про заручини, бо я робила це двічі.

Раптом вона зрозуміла, що мені може бути боляче:

– Енді, ну ти ж розумієш, що це нісенітниця, чи не так? Ти знаєш, я б ніколи не зв'язала свого життя з північанином.

– Хто це? – запитав я.

– Він із Савани.

– Ти його кохаєш?

– Звісно, кохаю. – Ми посміхнулися. – Авжеж! А що ти хочеш почути?

Вона не сумнівалася так, як це було раніше з іншими чоловіками. Вона не могла собі дозволити сумніватися. Я це знав, бо зі мною вона давно вже не прикидалася. Ця природність, як я усвідомив, виникла з того, що вона не бачила в мені можливого кандидата. Під маскою вродженої чистокровності вона завжди була чесною із собою й не могла повірити в те, що хтось може кохати її насправді, не поклоняючись сліпо її образу. Ось це вона й мала на увазі під словом «щирий»; вона відчувала себе спокійніше в товаристві таких чоловіків, як Кенбі та Ерл Шоун, котрим було не до снаги осуджувати це справжнє аристократичне серце.

– Гаразд, – сказав я, нібито вона запитувала мого дозволу на шлюб. – А тепер ти б могла дещо для мене зробити?

– Усе, чого забажаєш.

– Поїдьмо разом у табір?

– Але ж його вже немає, серденько.

– Немає значення.

Ми прогулялися до центра міста. Біля готелю таксист повторив те саме, що й вона:

– Але ж там нічого немає, капітане.

– Байдуже. Ми все одно їдемо туди.

Через двадцять хвилин ми зупинилися біля незнайомої широкої рівнини, вкритої новими бавовняними полями й позначеної де-не-де групами поодиноких сосон.

– Хочете, можемо поїхати он туди, де видно дим? – запитав водій. – Там – нова державна в'язниця.

– Ні. Просто їдьте цією дорогою. Я хочу побачити місце, де колись жив.

Старий іподром, непримітний за часів розквіту табору, тепер його напівзруйнована трибуна височіла навколо спустошення. Я даремно намагався зосередитися.

– Їдьте цією дорогою, повз групу он тих дерев, а потім поверніть праворуч... ні, ліворуч. З професійною відразою він підкорився.

– Ти тут нічого не знайдеш, любий, – сказала Ейлі. – Підрядники все знесли.

Ми повільно їхали повз краї полів. Це місце могло бути тут...

– Гаразд. Мені треба вийти, – раптом сказав я.

Ейлі залишилася в автомобілі. Вона була чарівною, коли теплий вітерець розвівав її довге, хвилясте волосся.

Це мало бути десь тут. Тоді стрийовий огляд був он там, а їдальня, де ми щовечора вечеряли, саме через дорогу.

Таксист поблажливо дивився на мене, допоки я ходив туди-сюди по коліна в траві, шукаючи свою молодість у вагонці, чи смужці покриття чи в заржавілих консервних бляшанках з-під помідорів. Я спробував визначитися за смутно знайомою групкою дерев, проте мірою того, як насувалася темрява, я не був упевнений, що це – саме ті дерева.

– Вони збираються відремонтувати зруйнований іподром, – крикнула Ейлі з авто. – Тарлтон на схилі віку стає все зухвалішим.

Ні. Я зрозумів, що це не ті дерева. Я був упевнений тільки в одному – місце, у якому колись вирувало життя, зникло назавжди, і вже наступного місяця зникне Ейлі, і весь Південь щезне для мене назавжди.

Популярна дівчина

I

Кожного суботнього вечора, приблизно о пів на одинадцятую, Янсі Боуман втікала від свого кавалера, вигдавши якусь витончену відмовку, покидала танцювальний майданчик і прямувала туди, звідки можна було побачити всіх у барі заміського клубу. Знайшовши поглядом свого батька, вона або кивала йому, якщо він дивився в її бік, або ж посилала офіціанта, щоб той привернув його увагу до її персони. Якщо стрілки годинника не показували більше як «о пів на одинадцятую», – тобто, якщо батько був у полоні саморобного джину менш як годину, – він вставав зі стільця й дозволяв переконати себе вийти на танцювальний майданчик.

«Танцювальним майданчиком» називалася кімната, заповнена плетеними меблями, котра завжди асоціювалася із фразою «Підемо потанцюємо». Туди потрапляли за вказівками «всередину» або ж «вниз по сходах». Це було те безіменне приміщення, в якому відбувалися найважливіші події, що мали велике значення для всіх заміських клубів Америки.

Янсі знала: якщо їй вдасться затримати батька ще на годину, – він спілкуватиметься зі знайомими, дивитиметься, як вона танцює, і, навіть, можливо, потанцює і сам, але таке траплялося дуже рідко. По закінченню вечора вона без проблем виведе батька з клубу. За цей час, до опівночі, коли вже ніхто не танцював, він навряд чи зміг би знайти привід, аби серйозно з кимось зчепитися.

Усе це вимагало значних зусиль із боку Янсі, й чинила вона так не заради самого батька, а, радше, заради себе. Минулого літа трапилося кілька неприємних подій. Якимось уночі її затримала пристрасна тирада одного юнака із Чикаго, та тут, на порозі танцювальної зали з'явився батько, що ледь тримався на ногах; його обличчя було червоним, понурі голубі очі звузилися, бо він намагався сфокусувати свій погляд на тих, хто танцює, й, очевидно, збирався силами запросити на танець першу ж удову, яка б спіймала цей погляд. Через наполегливе прохання Янсі негайно вийти з клубу, він безглуздо образився.

Після цього Янсі пильно стежила за часом свого фабіанського маневру.

Янсі та її батька вважали найпривабливішими мешканцями маленького містечка на Середньому Заході. Попри свою залежність від хорошого віскі та жакливого гольфу колір обличчя Тома Боумана все ще був здоровим. Він мав власний офіс у центрі міста, в якому часто розмірковував над абстрактними справами, пов'язаними із нерухомістю, проте головною його справою життя, як і раніше, був показ свого привабливого профілю та невимушених і гречних манер у заміському клубі. За цим він і провів більшу частину тих десяти років, що пройшло від того, як померла його дружина.

Янсі було двадцять, вона завжди трималася на загадково-збагливий манір, що частково обумовлювався її млявою природою, а частково засвоєному під час поїдки до родичів в один зі східних штатів в ніжному і вразливому віці. Вона була розумною, мінливою, романтичною під сяйвом Місяця, і ніяк не наважувалася на вибір – виходити заміж із любові чи з розрахунку, – остання з цих двох абстракцій здавалася їй реалістичнішою, бо втілювалася в одному з її ревних шанувальників. Між іншим вона вела господарство й спритно виконувала всю роботу; дівчина намагалася підтримувати рівномірний, спокійний ритм, щоб хоч якось регулювати постійні пиятики батька.

Батька вона обожнювала – через його зовнішність, чарівні манери. Йому так ніколи й не вдалося втратити шарму одного з найпопулярніших учасників Єльського братства «Череп і кістки». Такий шарм став стандартом, за яким вразливий темперамент дівчини несвідомо оцінював усіх знайомих чоловіків. Хай там як, а їхні сімейні стосунки зовсім не нагадували

сентиментальну родину, що є центром будь-якого вигаданого сюжету й традиції якої існують тільки в уявленнях старшого покоління. Янсі Боуман уже вирішила, що не пройде й року, як вона вийде заміж і покине цей будинок. Вона страшенно нудьгувала тут.

Скотт Кімберлі, який уперше побачив її в замиському клубі одного вечора в листопаді, погодився з леді, в котрої гостював, що Янсі – мініатюрна витончена красуня. Через надмірну чутливість, що була дивною для такого юнака, – Скотту було всього двадцять п'ять – він уникав знайомства, бо хотів поспостерігати за її поведінкою протягом однієї казкової години й проковтнути насолоду, або ж розчарування їхньої розмови наприкінці того сонного вечора.

– Вона так і не поборолла смуток, що виник через те, що їй не вдалося познайомитися з принцом Уельським, котрий проїжджав повз наше містечко, – зазначила місіс Оррін Роджерс, простеживши за його пильним поглядом. – У будь-якому разі, це все її фрази, тільки не розумію – чи це такі жартики, чи це правда. Я чула, що стіни її кімнати обклеєні його світлинами!

– Світлинами кого?

– Ну цього, принца Уельського.

– А хто наклеїв ці світлини?

– Так же ж Янсі Боуман, та дівчина, яку ти вважаєш такою гарненькою.

– Оцінюючи ступінь краси, я впевнений, що всі красуні схожі між собою, – розважливо диспутовав Скотт.

– Так, я теж так гадаю.

Та голос місіс Роджерс наповнився цілковитою байдужістю. За свого життя вона ніколи не розуміла, що інші люди можуть мати свої думки, допоки сама думка через постійне повторення не стала звичним фоном для її вуха.

– Поговорімо про неї, – запропонував Скотт.

Зі зневажливою, докірливою посмішкою місіс Роджерс вдалася до приємного лихослів'я. Та вечір тільки починався. Заграв оркестр, і кімнатою із зеленуватими стінами розлилися приємні звуки музики, а дві пари з місцевої молоді безтурботно закружляли в танці, підкоряючись ритму. Кілька апатичних парубків один за одним зібралися біля входу й на голю око було видно, що їм музика не принесла очікуваної радості. Ці дівчата та юнаки з дитинства знали один одного, хоч на майданчику й зароджувалися майбутні шлюби, проте такі стосунки виникали внаслідок звички, фатальної покірності та навіть нудьги.

Тутешнім вбранням бракувало того блиску, що потрібен романам, котрі спалахують короткими яскравими вечорами, коли тобі сімнадцять. У таких місцях, як це, думав Скотт, як завжди, шукаючи очима Янсі, відбувається з'єднання залишків найпростіших, найнудніших, найбільш членів соціуму; ймовірно, що групування стимулює жадою до більш вишуканого життя, нехай не такого прекрасного чи юного. Скотт відчував себе старезним дідом.

Та серед цього натовпу була одна людина, узагальнення й осуд не торкалися котрої. Коли серед пар, що танцювали, його очі віднайшли Янсі Боуман, він відчув себе набагато молодшим. Вона – реінкарнація всього того, чого танець так і не проявляв, – витонченої молодості, гордості, млявої свіжості й краси з відтінком суму й тлінності, подібної до миттєвої мрії. Її партнер – один із тих молодиків, рум'яні обличчя котрих і досі не сформувалися і на них завжди чомусь проступають незрозумілі білі плями, начебто хтось морозного дня дав їм ляпас, – здавалося, не цікавив її зовсім, тому її сторонній, розпорошений меланхолійний погляд блукав по групах людей, ненадовго затримуючись на чиємусь обличчі чи якійсь сукні.

– Очі – каламутно-небесного відтінку, – заговорив Скотт до місіс Роджерс, – вони мовчать, проте вони прекрасні; а цей ніс, і губи, і підборіддя – достеменно аристократичні. Мені так здається, – начебто вибачаючись, додав він.

– О, вона справді аристократка, – погодилася місіс Роджерс. – Її дідусь був сенатором, чи політиком, тобто був кимось впливовим в одному з південних штатів. Її батько теж має вигляд аристократа. О, так, їхня сім'я – неодмінно вишукана; вони ж аристократи.

– Проте їй бракує жвавості.

Скотт дивився, як жовта сукня виринає й пірнає у вир пар на танцювальному майданчику.

– Вона не дуже полюбляє рухатися. Дивно, що вона зараз так добре танцює. Вона заручена? А що це за чоловік, що постійно перехоплює її, он той, хто так недбало заправляє свою краватку під комір і хизується екстравагантними косими кишенями?

Його роздратувала наполеглива поведінка цього чоловіка, і такий сарказм справді був необ'єктивний.

– О, це... – місіс Роджерс нахилилася вперед, краєчок її язика показався між губами, – це О'Руркі-молодший. Він закохався, гадаю.

– А я гадаю, – несподівано сказав Скотт, – що вам доведеться нас познайомити, коли закінчить грати музика й вона опиниться поруч.

Вони піднялися й поглядом відшукали Янсі – місіс Роджерс, маленька, огрядна, нервова, та Скотт Кімберлі, кузин її чоловіка, темноволосий юнак, нижчий за середній зріст. Скотт – сирота, що на рахунку мав пів мільйона, а в цьому місті хлопець опинився через звичайний випадок: він запізнився на потяг. Вони кілька хвилин марно вдивлялися в натовп. Янсі зі своєю млявою привабливістю та її жовту сукню більше не було видно на танцювальному майданчику.

Годинник показував пів на одинадцятую.

II

– Добрий вечір, – у цей момент говорив їй батько, запинаючись, – гадаю, це вже ввійшло у звичку.

Вони стояли біля бокових сходів, і за його плечем через скляні двері Янсі могла бачити з півдужини чоловіків, що сиділи за круглим столиком й очі яких горіли веселим блиском.

– Не хочеш ще трохи подивитися на танці? – запропонувала вона, всміхаючись й демонстративно показуючи світську безпристрасність, яку зовсім не відчувала.

– Не сьогодні, дякую.

Гідність, з якою він вимовив фразу, здавалася трохи перебільшеною, аби викликати довіру.

– Просто вийди та подивися навкруги, – наполягала вона. – Сьогодні тут зібралися всі, мене цікавить твоя думка про декого.

Це була не найкраща пропозиція, просто першою, що спала їй на думку.

– Я дуже сумніваюся, що знайду щось там таке, що приверне мою увагу, – виразно вимовив Том Боуман. – Я помітив, що внаслідок деяких божевільних причин мене завжди забирають звідси й відривають від життя не менш ніж на пів години, нібито я безвідповідальне немовля.

– Я тільки прошу тебе побути там недовго.

– Ти дуже дбайлива, дякую. Та саме сьогодні мене цікавить дискусія, що відбувається саме в цьому місці.

– Ходімо, тату.

Янсі міцно взяла його попід руку, та він одразу ж вивільнився, піднявши руку – і рука Янсі повисла в повітрі.

– Боюся, що ні.

– Прошу тебе, – знову прохала вона, приховуючи свою злість через незвичайно тривалу суперечку, – ти зайдеш і подивишся, всього один разочок, і, якщо це тобі надокучить, одразу підеш геть.

Він похитав головою.

– Ні, дякую.

Не сказавши жодного слова, він раптом розвернувся й направився в бар. Янсі повернулася на танцювальний майданчик. Коли вона проходила повз компанію парубків, то кинула їм свій грайливий погляд і після недовгих роздумів прошепотіла чоловіку, що опинився біля неї:

– Потанцюєш зі мною, Карті? Я не знаю, де мій кавалер.

– З радістю, – щиро відповів Карті.

– Дуже мило з твого боку.

– З мого? Та ні, навпаки.

Вона байдуже глянула на нього. Дівчину не на жарт роздратував власний батько. Наступного ранку за сніданком вона випромінюватиме арктичний холод, а цього вечора їй доведеться вдовольнитися тим, що в разі найгіршого, батько залишатиметься в барі до кінця танців.

Місіс Роджерс, сусідка Боуманів, несподівано з'явилася з-під її ліктя, разом із незнайомим юнаком.

– Янсі, – мовила місіс Роджерс, манірно всміхаючись, – хочу познайомити тебе з містером Кімберлі. Містер Кімберлі гостює тиждень у нас, тому я б дуже хотіла, аби ви зустрілися.

– Щиро рада знайомству! – з млявою ввічливістю Янсі подала руку.

Містер Кімберлі запросив місіс Боуман на танець, і та байдуже погодилася. Як належить, їхні руки переплелися, й під барабанний ритм вони зробили крок на танцювальний майданчик. Скотту відразу здалося, що кімната й пари, які кружляли навколо, перетворилися на сіре

тло, де була тільки вона. Яскраве освітлення ламп, ритм музики, повторення парафраз, мішанина дівочих облич – прекрасних, непримітних або смішних, – зібралися в якийсь статичний моноліт, ніби всі вони згрупувалися почтом заради млосних очей Янсі та її ніжок, що рухаються в такт музиці.

– Я постійно за вами спостерігав, – просто сказав Скотт, – гадаю, цього вечора вам нудно.

– Хіба? – її каламутно-небесні очі розкрилися в елегантно-бурлескному захопленні й стали схожими на тендітні іриси. – Чарівно нудно! – додала вона.

Скотт розсміявся. Вона скористалася такою промовистою фразою й навіть не посміхнулася, – звісно без жодного натяку на правдивість. Він уже чув «вбивчі» словечка цього сезону – «гаряче», «блаженно» й «чарівно» – кинуті сяк-так в розмові, та жодного разу слово ніколи не втрачало свого справжнього значення. В устах цієї манірної юної красуні все звучало невимовно чарівно.

Танець закінчився. Янсі та Скотт направилися до канапи біля стіни, але сісти їм не вдалося – почувся верескливий регіт, і м'язисте дівчисько, тягнучи за собою зніяковілого кавалера, пригальмувало перед ними й усілося саме туди, куди вони збиралися сісти.

– Як грубо! – зазначила Янсі.

– Думаю, їй можна знайти виправдання.

– У дівчини з такими щиколотками виправдань немає.

Вони вмостилися на двох твердих стільцях.

– Звідки ви приїхали? – запитала вона Скотта з ввічливою байдужістю.

– Нью-Йорк.

З'ясувавши це, Янсі вперше за час їхнього знайомства затримала свій погляд на кавалерові протягом десяти секунд.

– А що це за джентльмен із невидимою краваткою? – безцеремонно запитав Скотт для того, аби змусити її ще раз подивитися на нього, – він буквально вас вичікував. Я не можу відвести від нього очей. Він такий самий кумедний, як і його одяг?

– Не знаю, – протягнула вона, – я заручена з ним тільки тиждень.

– Святий Боже! – вигукнув Скотт, на чолі у нього раптом з'явилися крапельки поту. – Вибачте, я не...

– Та я жартую, – засміялася вона. – Хотіла побачити, що ви на це скажете.

Потім вони розсміялися вдвох, і Янсі вела далі:

– Я не заручена. Жахливо непопулярна. – Її голос був таким млосним, хоч це й суперечило веселій ремарці. – Ніхто ніколи не одружиться зі мною.

– Як прикро!

– Справді, – прошепотіла вона, – тому що мені весь час потрібні компліменти, аби жити, а ніхто більше не вважає мене привабливою, ніхто не захоплюється мною.

Скотту мало коли бувало так весело.

– Чарівна дівчинко, – вигукнув він, – б'юся об заклад, що ви зранку й до ночі слухаєте тільки компліменти.

– О, авжеж, – відповіла вона, вражена такою бесідою. – Мені не виспівують дифірамби, хіба що доводиться випрошувати похвалу.

«Усе одноманітне, – думала вона, розгледівшись навколо, у властивому для неї песимістичному манірі. Ті самі чоловіки – п'яні, а он ті – знову тверезі; ті самі старші жінки, що сидять впритул біля стін і разом із ними – одна чи дві дівчини, що танцювали тут у цей час минулого року».

Янсі досягла тієї стадії, на якій танці в заміському клубі здавалися їй майже справжнісіньким ідіотизмом. Раніше все нагадувало зачарований карнавал, на якому прикрашені дорогими коштовностями діви, припудрені рум'янками пристойності, підносили себе незнайомим і цікавим чоловікам, а тепер картина стала бляклою й перетворилася на середніх розмірів залу, в

якій демонструвалися майже непристойні, оголені пориви справжніх невдах. Як багато чого змінилося за кілька років! Та самі танці навряд чи змінилися, хіба що модними стали оборки й непередбачувані сальто у мовних зворотах.

Янсі була готова до заміжжя.

Тим часом Скотт Кімберлі так і не наважився поставити з дюжину запитань – цьому завадила місіс Роджерс, котра наближалася до них.

– Янсі, – сказала вона, – тільки-но телефонував наш водій і повідомив, що зламалася машина. Не могли б ви разом із батьком підвезти нас додому? Якщо ні, не соромся, скажи.

– Я впевнена, що він із радістю вас підвезе. У нас з'явилося достатньо місця, тому що мене підвезе дехто інший.

Вона роздумувала, чи зможе батько опівночі хоча б вийти звідси самотійно.

Та він кермує в будь-якому стані, – і, окрім цього, в людей, що просять підвезти, немає вибору.

– Чудово. Дуже дякую, – сказала місіс Роджерс.

Після цього місіс Роджерс залишила сцену – вона тільки-но перейшла через грайливий тридцятирічний вік, коли заміжні жінки вважають, що вони все ще юні та є *persona grata* для юнацького кола; жінка вступила до плеяди сорокарічних, коли власні діти вже тактовно дають зрозуміти, що таке переконання не відповідає дійсності. В цей час заграла музика, і нещасний юнак із білими плямами на рум'яному обличчі миттю опинився перед Янсі.

Одразу перед перервою, коли мав закінчитися останній танець, Скотт Кімберлі знову її перехопив.

– Я повернувся, – розпочав він, – аби сказати вам про вашу ідеальність.

– Не вірю, – відповіла вона. – І, крім цього, ви говорите це всім.

Мелодія стрімкими поривами летіла до фіналу, й вони присіли на зручну канапу.

– Я нікому цього не казав уже три роки, – сказав Скотт.

Насправді не було жодних причин, аби говорити про тих три роки, проте це було сказано досить переконливо для них обох. Її захоплення зростало. Їй стало цікаво знати: ким є насправді Скотт? Вона почала ліниво, ніби знехотя, розпитувати про зв'язок юнака з Роджерсами й закінчила – він навіть не помітив, як вони дійшли до цього, – його детальним описом свого помешкання в Нью-Йорку.

– Я б хотіла жити в Нью-Йорку, – говорила вона, – на Парк-Авеню, в одній із тих білих розкішних квартир із дванадцяти величезних кімнат, що коштує цілий статок.

– Якби я одружився, то теж би хотів там жити. Парк-Авеню – одна з найпрекрасніших вулиць на світі, гадаю, мабуть, тому, що там немає жодних занедбаних парків, які завжди намагаються засадити в містах, що створює штучний ефект природності.

– Отож-бо, – погодилася Янсі. – Ми з батьком тричі на рік їздимо в Нью-Йорк. І завжди зупиняємося в «Рітці».

Це було не зовсім так. Зазвичай вона раз на рік благала батька – з його байдужістю до змін у своєму спокійному існуванні – про поїздку в Нью-Йорк, запевняючи його, що просто повинна погуляти там тиждень: порозглядати вітрини крамничок на П'ятій Авеню, пообідати чи випити чаю з колишніми шкільними подругами із «Фармовер», пристати на запрошення сходити в театр зі студентами Єлю чи Принстона, що ненароком опинилися в місті. Ці поїздки були незабутніми; кожна година наповнювалася барвами, і життя по вінця тонуло в них; танці у «Монмартрі», обіди в «Рітці», де за столиком поруч сиділи відомі кінозірки чи жінки з вищого суспільства, чи тільки мрії про те, що б вона змогла купити в Хемпеля, Уокса чи Трамбла, якби дохід її батька складався ще з додаткових нуликів. Вона обожнювала Нью-Йорк із невгамовною, неупередженою пристрастю – обожнювала так, як можуть захоплюватися дівчата із Середнього Заходу чи Півдня. На яскравих ринках вона відчувала, як її душа поринає в бла-

кить через бурхливу насолоду, тому що для її очей у цьому місті не існувало нічого огидного, нічого мерзенного, нічого низького.

Вона жила в «Рітці» лише раз – тоді готель «Манхеттен», у якому вони зазвичай зупинялися, закрився на переоснащення. Вона знала, що більш ніколи їй не вдасться вмовити свого батька ще раз зупинитися у «Рітці».

Через хвилину вона попросила олівець з папером і нашкрябала записку «Містеру Бауману, бар», у якій йшлося про те, що він повинен підвезти додому місіс Роджерс і її гостя, «за їхнім бажанням» – наголосила вона. Дівчина сподівалася, що він «і на слизькому не спотикнеться». Цю записку вона передала батькові через офіціанта. Перед наступним танцем їй повернули записку з коротким «Ок» та його ініціалами.

Вечір непомітно добіг кінця. Скотт Кімберлі так часто запрошував її на танець, як дозволяли правила етикету, й безперервно говорив про її вічну й нетлінну красу, а вона з примхливим пафосом тільки й очікувала цього. Крім того, він ще над нею підсміювався, проте їй, здавалося, це не дуже подобалося. Як і всі невпевнені люди, вона навіть не усвідомлювала, що була невпевненою. Вона повністю так і не зрозуміла слова Скотта Кімберлі, котрий сказав, що її індивідуальність переживе її навіть після того, як вона постаріє й вже давно перестане думати про це.

Понад усе їй подобалося говорити про Нью-Йорк, і після кожної їхньої короткої розмови вона уявляла картину мегаполісу, дивлячись через плечі Джеррі О'Рурка, Карті Врейдена, чи ще якогось там шанувальника – до якого, як і до всіх інших, вона була зовсім байдужою.

Опівночі вона надіслала ще одну записку батьку, повідомляючи, що місіс Роджерс і її гість вже чекають на нього біля веранди на головній дорозі. Потім, сподіваючись на краще, вона вийшла в зоряну ніч й у супроводі Джері О'Рурка сіла в його родстер.

III

– На добраніч, Янсі.

Разом зі своїм проводжатим вона стояла на бруківці перед невеличким оштукатуреним будинком, у якому жила. Містер О'Руркі намагався надати особливого значення своїм словам, розтягуючи голосні її імені. Він, майже вдаючись до сили, намагався тижнями перевести їхні стосунки в романтичні, та незрозуміла байдужість Янсі, що була її захистом майже проти всього, зводила його спроби нанівець. Джері О'Рурк – давня історія. Його сім'я мала гроші, проте він працював у брокерській компанії, як і решта представників цього юного покоління. Він продавав акції – акції тоді були популярними; в дні буму справжня нерухомість теж була популярною; потім автомобілі стали чимось «новеньким». Тепер акції – поширена справа серед молоді. Їх продавали ті, хто не знайшов свого призначення.

– Не турбуйся, будь ласка. Далі я дійду сама. – Потім, коли вже заводив авто: – Побачимось.

Через хвилину він завернув із залитої місячним світлом вулички за ріг і зник, та гуркіт мотора ще довго було чути в тиші ночі, ніби заявляючи, що дюжині втомлених мешканців цього кварталу немає місця в його бурхливих мріях.

Замислившись, Янсі присіла на сходинки ганку. В неї не було ключа, тож доводилося чекати, коли приїде батько. Через п'ять хвилин на вулиці з'явився родстер і з надзвичайною обережністю зупинився біля великого сусіднього будинку Роджерів. Полегшено зітхнувши, Янсі підвелася й знеможено рушила тротуаром. Дверцята авто відкрилися, й місіс Роджерс разом із незмінним Скоттом Кімберлі безпечно ступили на тротуар, проте, на превеликий подив Янсі, Скотт Кімберлі повернувся до машини, тільки-но підвів місіс Роджерс до її веранди. Янсі підійшла достатньо близько й побачила, що він сів на місце водія. Коли родстер підїхав до будинку Боуманів, Янсі помітила, що її батько розлігся на задньому сидінні й безглуздо хитає головою, борючись із сонливістю, що заволодівала ним. Вона простогнала. Фатальна година зробила свою справу – Том Боуман знову програв битву з алкоголем.

– Привіт, – вигукнула Янсі, підійшовши ближче.

– Янсі, – пробурмотів її батько, невдало симулюючи жваве вітання. Кінчики його губ вигнулися в привабливій насмішці.

– Ваш батько почувається дещо кепсько, тож дозволив мені сісти за кермо авто, – бадьоро пояснив Скотт, тільки-но вийшовши та підійшовши ближче до неї. – Миле авто. Скільки тримається?

Янсі розсміялася, проте не дуже весело.

– Він що, вже паралізований?

– Хто паралізований? – ображено вигукнув голос з авто.

Скотт стояв біля дверцят.

– Допомогти вам вийти, сер?

– Я м'жу вийти. Я з'м'жу вийти, – наполегливо відповідав містер Боуман. – Просто тр'шки в'д'їтїть, і я з'м'жу вийти. Схоже, хтось налив мені зіпсоване віскі.

– Схоже, їх було достолиха, – холодно й різко парировала Янсі.

Містер Боуман навдивовижу легко дістався бруківки; та це був оманливий успіх, бо майже відразу той вирішив спертися на щось, що бачив тільки він, і від падіння його врятувала рука Скотта, яку він швидко підставив. Чоловіки рушили вслід за Янсі: вона була в стані несамовитої люті й збентеження. А раптом цей хлопець вирішить, що такі курйози трапляються щоночі? Янсі відчувала себе приниженою через те, що сама була присутня тут. Якби щоночі її батька доносила до ліжка пара дворецьких, вона б навіть пишалася тим, що він може дозволити собі таке марнотратство; та тільки уявіть: їй самій доводиться волочити його до ліжка – на ній

лежить тягар тривоги й турботи! І, нарешті, її дратувало те, що тут опинився Скотт Кімберлі – її дратувала його готовність допомогти.

Підійшовши до укладеного цеглинами ганку, Янсі знайшла ключ у жилеті Тома Боумана й відчинила парадні двері. Через хвилю господаря будинку вмостили в крісло.

– Щиро дякую, – промовив він, на секунду протверезівши. – Присядьте. Не хочете випити? Янсі, принеси трохи крекеру й сиру, якщо щось залишилося, люба.

І Янсі, і Скотт розсміялися над несвідомою холодністю сказаного.

– Тобі час у ліжку, тату, – сказала вона; лють боролася з ввічливістю.

– Подай-но мені гітару, – попросив він, – і я вам щось зіграю.

Він не торкався цього інструмента вже років двадцять, якщо не брати до уваги таких вечорів. Янсі повернулася до Скотта.

– Зараз із ним все буде гаразд. Дякую. Через хвилину він задрімає, і коли я поведу його у ліжку, він, наче смиренне ягня, слухняно поплентається за мною.

– Гаразд...

Вони разом підійшли до дверей.

– Утомилися? – запитав він.

– Аніскілечки.

– Тоді, можливо, з вашого дозволу, я б залишився ще на кілька хвилин, допоки ви не переконаєтеся, що з ним справді все гаразд. Місіс Роджерс вручила мені ключ, тож, коли я повернуся пізніше, то не потурбую її.

– Та ні, все чудово, – запротестувала Янсі. – Нічого особливого, він не заподіє якихось незручностей. Він просто випив зайву склянку, та й наше віскі – ви ж розумієте! Таке вже раніше траплялося – торік, – додала вона.

Її слова їй сподобалися: таке пояснення здавалося переконливим.

– Та все ж можна мені залишитися хоч на хвилинку?

Вони сіли поруч на плетену канапу.

– Я розмірковую над тим, щоб залишитися в місті ще на кілька днів, – повідомив він.

– Дивовижно! – її голос знову набув млялого звучання.

– Кузен Піт Роджерс сьогодні почувався недобре, та завтра він зібрався полювати на качок, тож запросив мене.

– Це неймовірно! Мені до смерті хотілося піти на полювання, і батько завжди обіцяв, що візьме мене із собою, та так і не виконав обіцянки.

– Ми збираємося на полювання через три дні, а після того, гадаю, я повернуся й буду тут наступні вихідні...

Раптом він притих, нахилився вперед й прислухався.

– Що там відбувається?

З кімнати, звідки вони тільки-но вийшли, долинали ламані звуки музики – то різкі, то спокійні акорди гітари.

– Це батько! – вигукнула Янсі.

А зараз над звуками почувся голос – захмелілий і нерозбірливий, меланхолійно виспівуючи довгі нотки.

Я співаю мелодію міст,
І сиджу на залізничній колії,
Воля – сенс той єдиний, що ніс
Я з в'язниці. Приніс із колонії.

– Який жах! – поскаржилася Янсі. – Він розбудить увесь квартал.

Приспів закінчився, знову забриніла гітара, після того прозвучав останній передсмертний хрип струн – і все стихло. Через мить почулося неголосне, але виразне хропіння. Містер Боуман, задовольнивши свої музичні потреби, нарешті заснув.

– Поїдьмо кататися, – нетерпляче запропонувала Янсі. – Щось я надто перенервувала.

Скотт спритно підхопився, й вони спустилися до авто.

– Куди поїдемо? – поцікавилася вона.

– Та байдуже.

– Ми можемо підїхати до Крест-авеню – це наша центральна вуличка – а потім – до річки.

IV

Коли вони звернули на Крест-авеню, перед ними постав новий собор – величезний і незавершений, схожий на білого бульдога, що осів на відгодованих стегах, нагадуючи одну недобудовану церкву в одному маленькому фламандському містечку. Духи чотирьох, залитих місячним світлом апостолів, зневажливо вдивлялися на них із ніш усе ще присипані білим будівельним матеріалом. Собор ознаменовував Крест-авеню. Другим за величиною об'єктом на вулиці була масивна цегляна будівля, що належала Р. Р. Камфорду, «борошняному королю», за яким на півмилі тяглися претензійні приземкуваті кам'яні будинки, збудовані в сумні дев'яності. Їх прикрашали жакливі балюстради й арки², під якими колись цокали копита чудових коней, другі поверхи були повністю вкриті величезними круглими вікнами.

Нескінченний ряд цих мавзолеїв розбивав маленький парк, де в трикутнику трави з руками, зв'язаними за спиною кам'яною мотузкою, стояв десятифутовий Натан Хейл і меланхолійно вдивлявся на високий стрімкий берег млявої Міссісіпі. Крест-авеню бігла повз цієї кручі, навіть не підозрюючи про її існування, тому що фасади будівель поверталися всередину міста, до вулиці. Після першої півмилі все змінювалося – з'являлися екстравагантні тераси з газонами, гібриди зі штукатурки й граніту, що деякою мірою імітували різноманіття витончених, мармурових обрисів Малого Тріанона. Особняки цієї частини вулиці пролетіли за кілька хвилин; потім доріжка повертала, й авто направилося в напрямку місячного світла, котре, здавалося, виникло з фари гігантського мотоцикла, що вулицею мчав прямо на них.

Вони проїхали повз коринфські контури «Храму Християнської Науки», повз квартал похмурих і жакливих каркасів – пустельний ряд споруд із грубої червоної цегли, невдалий експеримент із пізніх дев'яностих; потім – знову нові особняки з яскраво-червоної цегли, декоровані білим камінням, залізні чорні паркани та живоплоти по краях квіткових газонів. Вони швидко зникали, залишившись позаду насолоджуватися своєю скороминущою пишністю; потім у місячному світлі з'явилися приречені незабаром вийти з моди, як і каркасні будинки, приміські особняки, увінчані куполами, і найстаріші будинки Хрест-авеню, побудовані з темного каменю.

Раптом дахи стали нижчими, газони біля будинків – меншими, особняки зіщулилися й стали схожими на бунгало. Вони займали всю останню милю вулиці, що закінчувалася біля повороту до річки, де горду авеню увінчувала статуя Челсі Арбутнота. Арбутнот був першим губернатором і майже останнім жителем міста, в жилах якого текла англосаксонська кров.

І хоч Янсі й мовчала всю дорогу, повністю віддавши своєму поганому настрою, свіжий північний вітер листопада все-таки її дещо заспокоїв. Завтра, подумала вона, доведеться витягнути з комірки хутрове пальто.

– Куди ми приїхали?

Авто зменшило швидкість, Скотт із цікавістю глянув на помпезну кам'яну фігуру, що чітко виکارбовувалася в місячному світлі; одна рука спочивала на книжці, а вказівний палець другої зі зневажливою символічністю прямо вказував на краєчок нового незавершеного будинку.

– Тут закінчується Крест-авеню, – промовила Янсі, повертаючись до нього. – Це – наша центральна вуличка.

– Музей недоліків американської архітектури.

– Що?

– Нічого, – пробурмотів він.

² В оригіналі *porte-cocheres* (франц.) – в'їзні ворота.

– Я б повинна була розказати вам про місто. Та забула. Якщо маєте бажання, можемо прогулятися бульваром уздовж річки, – чи, може, ви втомилися?

Скотт її запевнив, що не втомився – анітрохи.

Під тінистими деревами цементна доріжка звузилася, перетворившись на бульвар.

– Міссісіпі... Як мало для вас вона тепер значить! – несподівано сказав Скотт.

– Що? – Янсі оглянулася. – А. Ви про річку...

– Гадаю, що для ваших предків вона була доволі грандіозним життєвим явищем.

– Мої предки тут не жили, – мовила з погордою Янсі. – Моє коріння сягає Меріленда. Батько переїхав сюди після закінчення Єлю.

– Ого! – Скотт ввічливо вдавав здивування.

– А мати – звідси. Батько переїхав із Балтимора, тому що тутешній клімат корисний для його здоров'я.

– Зрозуміло.

– Звісно, я вважаю, що, це – наш дім, – потім, поблажливіше, – та загалом місце не має жодного значення.

– Авжеж.

– За винятком того, що я б хотіла переїхати на Схід, а батька вмовити просто неможливо, – завершила вона.

На годиннику – далеко за північ, і на бульварі майже нікого не було. Інколи попереду, на верхівці пагорба, з'являлася пара жовтих дисків, і, коли ті наближалися, вимальовувалися контури припізненого автомобіля. Незважаючи на це, вони були наодинці з впертою, невсипущою темрявою. Місяць зник за хмарами.

– Коли дорога наблизиться до річки, зупинимось подивитися на воду? – запропонував він.

Янсі про себе тихо всміхнулася. Пропозиція була однією з тих, яких один із її знайомих називав «зрозумілим натяком для всіх мов світу», що зводився до створення природної атмосфери для поцілунку. Вона замислилася. Чоловік ще й досі не справив якогось враження на неї. Він був красивий, очевидно, при грошах, і – з Нью-Йорка. Під час танців він її зацікавив, і симпатія зростала так швидко, як вечір, що наближався до кінця; та потім ця жажлива ситуація з батьком облила крижаною водою іскри почуття, які тільки-но починали жевріти; і зараз – листопад; і ніч – така холодна. Проте...

– Гаразд, – несподівано погодилася вона.

Дорога розділялася; вони трохи покружляли й зупинили авто на відкритому місці, високо над річкою.

– Ну і? – сказала вона в тиші, що запанувала після того, як вимкнули двигун.

– Дякую.

– Тобі тут подобається?

– Майже. Не зовсім.

– А чому?

– Зараз скажу, – відповів він. – Чому тебе назвали Янсі?

– Це сімейна традиція.

– Дуже гарне ім'я.

Він ніжно повторив «Янсі» кілька разів. – Янсі – в ньому чутно всю витонченість Ненсі, та без надмірної педантичності.

– А як тебе звати? – запитала вона.

– Скотт.

– Скотт, а далі?

– Кімберлі. А ти не знала?

– Я не розчула. Місіс Роджерс якось незрозуміло тебе представила.

Зависло коротке мовчання.

– Янсі, – повторив він, – чарівна Янсі, очі її темно-небесного відтінку, душа її млява. А ти знаєш, чому мені тут не зовсім подобається, Янсі?

– Чому?

Вона непомітно наблизилася до обличчя й чекала відповіді, злегка розкривши губи; він знав, що та, хто просить, – отримає заслужене.

Не поспішаючи, він нахилився й торкнувся її губ.

Він зітхнув, й обидва вони відчували якесь полегшення, їм більше не потрібно було грати в те, чого вимагали стародавні звичаї для подібних ситуацій.

– Дякую, – сказав він те саме, коли вперше зупинив авто.

– А тепер тобі все подобається?

У темряві вона, не усміхаючись, дивилася на нього своїми блакитними очима.

– Майже; та повністю вдовольнитися неможливо, звісно.

Він знову нахилився до неї, але вона відвернулася й увімкнула двигун. Настала глибока ніч, і Янсі відчувала себе втомленою. Якою б не була мета сьогоденного експерименту, її було досягнуто. Він отримав те, про що просив. Якщо йому сподобалося, йому захочеться ще, і це давало їй певні переваги в грі, яка, як вона відчувала, тільки що почалася.

– Я зголодніла, – поскаржилася вона. – Поїдьмо кудись і поїмо.

– Саме тепер, – сумним голосом погодився він. – Саме тоді, коли мене почала надихати Міссісіпі.

– Гадаєш, я гарна? – майже жалісливо запитала вона, тільки-но відкинувшись на спинки сидінь.

– Це не запитання, а нісенітниця!

– Але я люблю, коли люди мені про це кажуть.

– Я саме збирався сказати. Та ти завела мотор.

У центрі міста, в пустельному нічному ресторанчику вони їли яечню з беконом. Тепер Янсі зблідла, наче слонова кістка. Ніч струсила з її обличчя енергійну ліню і томливий відтінок. Вона завела розмову про Нью-Йорк і слухала його розповіді, допоки він не став починати кожне речення з «Ну, гаразд, дивись, ось ти...»

Після вечері вони поїхали додому. Скотт їй допоміг припаркувати авто в маленькому гаражі, й одразу ж біля парадних дверей вона дозволила йому себе поцілувати ще раз. А потім увійшла в дім.

Велику вітальню на всю ширину маленького будинку освічували тільки червоні відблиски передсмертного вогню з каміна. Коли вона виходила з дому, розтопила його і тепер він ледь жеврів. Вона взяла поліно з ящика й кинула його на напівзотліле вугілля, а потім здригнулася, почувши голос із напівтемряви, в яку була занурена дальня частина кімнати.

– Уже повернулася?

Це був голос її батька, ще не достатньо тверезий, проте свідомий і ввічливий.

– Так. Каталася, – коротко відповіла вона, сідаючи в плетене крісло навпроти вогню. – Потім поїхали в центр міста й там повечеряли.

– Зрозуміло.

Батько підійшов до крісла поблизу вогню, зручно всівся й зітхнув. Спостерігаючи за ним краєчком ока, – так вона вирішила показати свою холодність – Янсі помітила, що за останні дві години до батька повернулася його звичайна гідність. Його сиве волосся було дещо скуйовджене; на привабливому обличчі знову з'явився легкий рум'янець. І тільки в очах виступали червоні судини, що нагадувало про недавню пиятику.

– Добре розважилася?

– А чому це тебе турбує? – грубо відповіла Янсі.

– Чому?

– Здається, ввечері тебе не турбувало нічого. Я попросила тебе підвезти додому двох осіб, а ти не зміг вести власне авто!

– Чорт забори, це я не зміг? – запротестував він. – Та в мене б вийшло взяти участь у перегонах на... ерані, ні – на арені. Це місіс Роджерс наполягала, аби її юний шанувальник вів авто, то що ж я міг вдіяти?

– Це не її шанувальник, – різко виправила Янсі. З її голосу зникли всі ознаки м'якості. – Вона такого самого віку, як і ти. Це її племінниця... Я мала на увазі – племінник.

– Ну вибач.

– Думаю, тобі доведеться вибачитися ще.

Несподівано вона зрозуміла, що більше не тримає на нього зла. Їй було радше його шкода; її наздогнала думка, що, попросивши підвезти місіс Роджерс додому, вона зазіхнула на його свободу. Проте насамперед – дисципліна; попереду – ще багато суботніх вечорів.

– Я слухаю, – вела вона далі.

– Вибач мені, Янсі.

– Гаразд. Я вибачаю, – відповіла манірно.

– Ну що мені ще зробити, аби ти мені вибачила?

Її голубі очі звузилися. Вона сподівалася – та ледве наважилася зізнатися собі в цьому – що він поїде з нею в Нью-Йорк.

– Так... Подумаємо, – промовив він. – Зараз листопад. Якого числа?

– Двадцять третього.

– Зараз скажу тобі, – він задумливо з'єднав кінчики пальців. – Зроблю тобі дарунок. Усю осінь я хотів дозволити тобі відвідати Нью-Йорк, та справи йшли кепсько.

Вона ледве стримала посмішку, – нібито справи для нього мали якесь особливе значення.

– Та, якщо ти так хочеш поїхати, я зроблю тобі такий подарунок, – він підвівся зі стільця, перейшов кімнату й сів за стіл. – Маю трохи грошей в одному з нью-йоркських банків, вони лежать там доволі довго, – говорив він, шукаючи в ящику стола чекову книжку. – Я хотів закрити цей рахунок. Так, подивимось. Тут якраз... – його ручка щось зашкрябала. – Де в біса промокальний папір?

Він підійшов до каміна й рожевий прямокутний папірець опустився на її коліна.

– Ого! Батьку!

Це був чек на триста доларів.

– Ти справді даси мені такі гроші? – запитала вона.

– Не хвилюйся, – запевнив він її й кивнув головою. – Це ще й стане різдвяним подарунком, адже тобі, мабуть, потрібна сукня чи капелюшок, чи ще щось.

– Ну... – невпевнено почала вона, – Я навіть не знаю, чи зможу прийняти такий подарунок! У мене, взагалі-то, є дві сотні, сам знаєш. А ти впевнений...

– Авжеж! – із чарівною безтурботністю він махнув рукою. – Тобі потрібне свято. Ти казала про Нью-Йорк, і я хочу, аби ти туди зїздила. Скажи своїм друзям із Єлю чи з інших коледжів і вони запросять тебе на вечірку, чи ще кудись.

Він різко сів на стілець і глибоко зітхнув. Янсі склала чек й заховала його в нагрудній кишені своєї сукні.

– Н-у-у-у, – м'яко протягнула вона, повертаючись до свого звичного маніру, – ти надзвичайно милий і турботливий, татку. Намагатимусь не поводитися надто екстравагантнo.

Батько не відповідав. Він ще раз тихо зітхнув й сонно відкинувся на спинку крісла.

– Звісно, мені б дуже хотілося поїхати, – промовила Янсі.

Батько все ще мовчав. Їй здалося, що він заснув.

– Ти спиш? – запитала вона, цього разу вже весело. Вона нахилилася до нього; потім випрямилася й пильніше придивилася.

– Батьку, – невпевнено мовила вона.

Він застиг в одній позі; рум'янець раптом зник з його обличчя.

– Батьку!

Вона зрозуміла – і від цієї думки по її тілу побігла мурашка, а залізні лещата здавили груди – що в кімнаті, крім неї, більше нікого немає. Минула шалена, страшно довга мить, і вона сказала собі, що її батько мертвий.

V

Янсі завжди до себе ставилася м'яко – як матір ставиться до своєї дикої, розбещеної дитини. Вона не була дурненькою, не сповідувала якоїсь впорядкованої й обміркованої власної філософії. Така трагедія, як смерть її батька, могла викликати тільки одну реакцію – істеричну жалість до себе. Перших три дні промайнули як кошмар; але притаманна цивілізації сентиментальність, зовсім не схожа на жорстокість природи щодо поранених особин, завжди надихала якусь місіс Орал, компанією якої Янсі до цього часу гребувала, на прояв пристрасного інтересу до подібних катастроф. Місіс Орал і взяла на себе всі клопоти й турботи, що виникли з похоронами Тома Боумана. На наступний ранок після смерті батька Янсі відправила телеграму єдиній родичці, що залишилася в неї, яка жила в Чикаго, але дама, що досі поводитися прихильно, відповісти не зволила.

Чотири дні Янсі сиділа нагорі у своїй кімнаті, слухаючи звуки безкінечних кроків і стукіт у двері, що долинав із веранди – її нервозність тільки підсилювалася від того, що з дверей зняли дзвінок. Бо так наказала місіс Орал! Дверні дзвінки завжди знімають у таких випадках! Після похорону напруга зменшилася. Янсі, одягнувшись у нову чорну сукню, оглянула своє відображення в дзеркалі трюмо й розплакалася – їй здалося, що вона має дуже сумний вигляд, але водночас прекрасна. Вона спустилася вниз і сіла читати якийсь кіножурнал, сподіваючись, що не залишиться в будинку одна, коли о четвертій годині на Землю опуститься зимова тьма.

Того вечора місіс Орал сказала служниці *carpe diem*, і Янсі пішла на кухню подивитися, чи вона ще не пішла, коли несподівано задзеленчав дверний дзвінок, котрий прикріпили знову. Янсі затремтіла. Вона почекала хвилину, потім – підійшла до дверей. Прийшов Скотт Кімберлі.

– Я прийшов, щоб поцікавитися, як ти почуваєшся, – сказав він.

– Ох! Мені набагато краще, дякую, – відповіла вона з тихою гідністю, що, як їй здавалося, неодмінно підходить для такої ситуації.

Вони так і стояли в залі, відчуваючи ніяковість, згадуючи дещо веселі, а дещо сумні події їхньої останньої зустрічі. Годі й уявити собі більш непоштиву прелюдію до такої жахливої трагедії. Тепер їхні розмови не могли бути плавними й спокійними, а прогалини не заповнювалися фривольними натяками про взаємне минуле, й, окрім того, в них не було жодних підстав на те, аби він щиро вдавав, що розділяє її горе.

– Може, зайдеш? – мовила вона, нервово кусаючи губи. Він пішов за нею у вітальню й сів на канапу біля неї. Вже через хвилину просто тому, що тут був чоловік – живий, ввічливий, – вона плакала на його плечі.

– Ну, ну! – говорив він, обійнявши її та безглуздо поплескавши по плечу. – Ну ж бо, тихенько!

Він був достатньо кмітливим, аби потім не надавати цьому жодного особливого значення. Просто позначилося нелюдське напруження останніх днів: вона була переповнена почуттями, горем і самотністю; з таким же успіхом вона могла б розплакатися на будь-якому іншому першому-ліпшому плечі. Хоча між ними й виник природний інстинкт, таке б сталося навіть тоді, коли б він перетворився на старезного дідугана. Через мить вона вже випрямилася.

– Вибач мені, – уривчасто прошепотіла вона. – Та сьогодні... сьогодні цей дім такий похмурий.

– Я розумію, що ти відчуваєш, Янсі.

– Твоє... твоє... твоє пальто не дуже промокло від моїх сліз?

Після того, як напруга спала, вони обидва істерично розсміялися, і сміх на мить знову повернув їй належне почуття гідності.

– Я не розумію, чому обрала саме тебе, аби поплакатися, – знову схлинула вона. – Я справді не кидаюся просто так на всіх, хто заходить у дім.

– Я вважатиму це... за комплімент, – відповів він, тверезо оцінивши її слова, – і важко уявити, як ти почуваєшся тепер. – потім, після паузи. – Що ти тепер збираєшся робити?

Вона похитала головою.

– Я не знаю, – прошепотіла вона, схлипуючи. – Я гадала, що поїду до тітки в Чикаго й там залишуся на деякий час.

– Упевнений, що це – найкраще... Найкраще рішення.

Опісля він не знав, що ще сказати в такій ситуації, тому додав:

– Так, це – найкраще рішення.

– Що ти робиш... тут, у місті? – поцікавилася вона, судомно схлипуючи й витираючи очі хустинкою.

– Ох, я ж тут з... з Роджерсами. Вирішив затриматися.

– Ти був на полюванні?

– Ні, я просто гостював.

Він не розповів, що залишився у місті заради неї. Вона могла сприйняти це як нав'язливість.

– Зрозуміло, – мовила вона, так і не зрозумівши.

– Я б хотів знати, Янсі, чи можу я щось для тебе зробити? Можливо – поїхати в центр і купити щось тобі – що завгодно, щось комусь передати – ти тільки скажи мені! Або ж ти хочеш все полишити й просто насолодитися свіжим повітрям? Я б міг покатати тебе якогось вечора, і ніхто б не побачив тебе.

Він різко увірвав останнє слово, нібито зрозумів недоречність цієї пропозиції. Вони дивилися один на одного із жахом.

– О, ні, дякую! – крикнула вона. – Я справді не хочу кататися.

На його полегшення відкрилися вхідні двері й увійшла леді похилого віку. То була місіс Орал. Скотт одразу ж встав і поспішив на вихід.

– Якщо ти впевнена, що немає нічого, що я міг би для тебе зробити...

Янсі познайомила його з місіс Орал; потім, залишивши старшу жінку біля каміна, провела його до дверей. І несподівано її осінило.

– Зачекай хвилинку.

Вона побігла на другий поверх і тут же повернулася, тримаючи в руці рожевий папірець.

– Ось про що я тебе попрошу, – сказала вона. – Не міг би ти взяти у «Першому національному банку» гроші за цим чеком? Ти можеш зробити це будь-коли, коли тобі зручно.

Скотт дістав свій гаманець і відкрив його.

– Гадаю, ти можеш отримати готівку зараз, – запропонував він.

– О, це не терміново.

– Та все-таки, – він дістав три новеньких стодоларових купюри й віддав їй.

– Це надзвичайно мило з твого боку, – промовила Янсі.

– Не зовсім. Чи можу навідати тебе, коли наступного разу приїду на Захід?

– Авжеж!

– Так і зроблю. А сьогодні я повертаюся додому.

Двері випустили його в сніжну темряву, і Янсі повернулася до місіс Орал. Та прийшла, аби обговорити деякі плани.

– Отже, крихітко, що ви плануєте робити далі? Нам потрібно скласти план. Якщо ви вже надумали щось певне, обговорімо це прямо зараз!

Янсі думала. Вона здалася собі такою жалюгідною й самотньою в цьому світі.

– Я досі не отримала відповіді від тітоньки. Сьогодні вранці я відправила їй ще одну телеграму. Вона може бути у Флориді.

- Тоді ви поїдете до неї?
- Гадаю, що так.
- І дім вам буде не потрібен?
- Гадаю, що ні.

Місіс Орал, спокійна та практична, озирнулася навколо. Їй спало на думку: раз Янсі звідси з'їде, може, найняти будинок для себе?

– А тепер, – вела вона, – дозвольте запитати: чи знаєте ви щось про свої фінансові справи?

– Звісно, мабуть, – байдуже відповіла Янсі; і потім, ледь не розплакалася. – Грошей було достатньо для д-д-двох; тому має вистачити на о-одну.

– Я не це мала на увазі, – сказала місіс Орал. – Ви знаєте про деталі?

– Ні

– Я так і думала, що ви нічого не знаєте. А ще я подумала, що ви повинні володіти такою інформацією – тобто мати докладний звіт про те, де ваші гроші та скільки їх. Тож я набрала містера Хеджа, котрий добре знав вашого батька, й попросила його сьогодні прийти та подивитися папери. Також він збирався зайти в банк вашого батька і взяти фінансові звіти по рахунках. Гадаю, ваш батько не написав заповіт.

Деталі! Деталі! Деталі!

– Дякую вам, – промовила Янсі. – Я вам надзвичайно вдячна.

Місіс Орал енергійно кивнула головою три чи чотири рази й підвелася.

– І оскільки Хельму я сьогодні відпустила, то, мабуть, сама приготую вам чай. Ви б хотіли чаю?

- Гадаю, що так.
- Гаразд, я приготую для вас чудовий чай.
- Чай! Чай! Чай!

Містер Хедж, представник одного з найдавніших шведських сімейств міста, прибув у дім Янсі о п'ятій. Він сумно, як і належить, майже похоронно, привітав її, сказав, що чув про її горе й висловлює глибокі співчуття; що допомагав організовувати похорон і зараз розповідь їй все про її фінансове становище. Чи, часом, не знає вона про заповіт? Ні? Тоді, мабуть, він його не склав.

Та заповіт був. Він майже одразу знайшов його у шухляді стола містера Боумана, проте з іншими паперами йому довелося розбиратися до одинадцятої вечора, перш ніж надати більше інформації. Наступного ранку він прибув о восьмій, поїхав у банк о десятій, опісля – відвідав певну брокерську фірму й повернувся до Янсі ополудні. Він кілька років знав Тома Боумана, та був зовсім вражений, коли дізнався про стан, у якому цей красень-гультьай залишив свої справи.

Він порадився з місіс Орал, і цього вечора стримано повідомив наляканій Янсі про те, що вона, практично зосталася без грошей. Посеред розмови принесли телеграму із Чикаго, з якої Янсі дізналася, що минулого тижня тітка відправилася у круїз Індійським океаном і не планує повертатися раніше наступної весни.

Прекрасна Янсі, така щедра й дотепна, завжди на короткій нозі з усіма прикметниками, не змогла знайти у своєму словнику слів, щоб описати своє горе. Здригаючись, як ображене дитя, вона піднялася на другий поверх і сіла навпроти дзеркала; розчісувала волосся, намагаючись відволіктися. Сто п'ятдесят разів провела вона по пасмах, нібито це була певна процедура, а потім ще сто п'ятдесят – відчувала таке горе, що не могла зупинити нервові рухи. Вона розчісувала його, допоки рука не заніміла, та затим взяла гребінець в другу долоню й знову почала пригладжувати волосся.

Наступного ранку служниця знайшла її на підлозі – вона спала серед білизни, яку витягнула з комода й розкидала по кімнаті. Повітря було важким й солодким від запаху пролитого парфуму.

VI

Точніше, якщо не надавати великого значення професійно похмурому містеру Хеджу, Том Боуман залишив грошей достатньо – можна сказати, – більш ніж достатньо, щоб забезпечити свої посмертні потреби. Крім того, він залишив меблі, накопичені за двадцять років, швидкий родстер з астматичними циліндрами й дві тисячодоларових акції одного з ювелірних магазинів, які приносили близько 7,5 відсотка доходу. На жаль, ці акції на біржі не котирувалися.

Коли авто й умеблювання було продано, а оштукатурене бунгало – передано власнику, Янсі з жахом наважилася оцінити свої ресурси. В неї виявилось близько тисячі доларів. Якщо їх вкласти у щось, то гроші могли б підвищити рівень доходу до п'ятнадцяти доларів на місяць. І, як бадьоро підмітила місіс Орал, цих коштів якраз вистачило б на кімнату в пансіоні, яку жінка підшукала для неї. Янсі так зраділа цій новині, що розплакалася.

Тож вона вирішила діяти так, як і будь-яка приваблива дівчина в такій ситуації. З твердим рішенням, дівчина розповіла містеру Хеджу, що хоче вкласти тисячу доларів у видатковий рахунок, опісля – вийшла з його офісу й зайшла в перукарню навпроти, щоб зробити зачіску. Це несподівано підняло їй настрій. Того ж дня вона залишила пансіон і поселилася в невеличкій кімнатці найкращого готелю міста. Якщо вже доведеться потонути в бідності, то робити це слід розкішно.

У підкладку її найкращого траурного капелюшка було зашито три новеньких стодоларових купюри – останній подарунок батька. Чого вона очікувала від них, чому ховала їх так – сама не розуміла. Можливо, вона це зробила тому, що вони потрапили до неї за таких обнадійливих обставин, і завдяки радісній аурі цього заступництва, що відбивалася в новеньких хрустких паперових особах, вони могли б купити для неї веселіші речі, ніж самотні трапези й вузькі пансіонні ліжка? Вони ототожнювалися з юністю, успіхом і красою; вони якимось дивним чином стали всім тим, що вона втратила тієї листопадової ночі, коли Том Боуман, увівши її в інший, нерозсудливий світ, втопився в ньому сам і залишив її, самотню, шукати шлях назад.

У готелі «Гаявата» Янсі прожила три місяці; та потім вона зрозуміла, що після перших візитів її товаришів і вираження співчуття останні, схоже, знайшли якісь цікавіші заняття, ніж проводити час із нею. Якось до неї зайшов Джеррі О'Рурк і з диким, кельтським вогнем у погляді зажадав, аби вона негайно ж вийшла за нього заміж. Коли вона попросила час для роздумів, він розгнівано пішов геть. Потім до неї дійшла інформація, що йому запропонували роботу в Чикаго і тієї самої ночі він туди й поїхав.

Вона розмірковувала над своїм страхом і невпевненістю. Їй доводилося чути історії про людей, що потрапляли на саме дно життя, у вир смерті. Якось її батько розповів їй історію про чоловіка зі свого коледжу, котрий найнявся в шинок і чистив за пляшку пива до блиску мідне поруччя: також вона знала, що в місті були дівчата, матері яких гралися з її матою, коли ще та була маленькою, та тепер їхні родини так збідніли, що вони перетворилися на звичайних дівчат, які працювали в крамницях і взяли шлюб з пролетаріатом. Така сама доля переслідувала і її – яка нісенітниця! За що? У місті вона знала кожного, її запрошували всюди; її дідусь був губернатором Південного штату!

Вона написала своїй тітці в Індію, а потім – у Китай, та відповіді не було. Вирішила, що тітчин маршрут змінився, і це підтвердила листівка з Гонолулу, в якій не було жодного співчуття щодо смерті Тома Боумана, проте виявилось, що тітка разом із гостями, відбуває на східне узбережжя Африки. Це стало останньою краплею. Млосна й чуттєва Янсі врешті зрозуміла, що залишилися сама.

– Чому б вам не підшукати роботу на деякий час? – дещо роздратовано запропонував містер Хедж. – Безліч привабливих дівчат сьогодні працюють, і просто тому, аби зайняти себе

чимось. Наприклад, Ельза Прендергаст веде колонку світських хронік у «Бюлетин», а донька Семпла...

– Я не можу, – коротко мовила Янсі, а очі її замерехтіли від сліз. – У лютому я їду на Схід.

– На Схід? Ви збираєтесь до когось у гості?

Вона кивнула.

– Авжеж, у гості, – збрехала вона, – тож не думаю, що на такий короткий період часу мені знадобиться робота.

Їй хотілося поскиглити, проте вона впоралася зі сльозами, й обличчя її набуло зарозумілого виразу.

– Мабуть, я спробую час від часу надсилати деякі замітки, просто так, заради розваг.

– Так, це доволі весело, – з деякою іронією погодився містер Хедж – Та, вважаю, що вам не варто квапитися. У вас ще, мабуть, є достатньо коштів.

– Авжеж, ще є.

Вона знала, що на рахунку – кілька сотень.

– Гаразд, тоді я впевнений, що хороший відпочинок, зміна оточення – саме те, що вам потрібно.

– Так, – відповіла Янсі. Її губи затремтіли, вона встала, ледь тримаючись, щоб не зомліти. Містер Хедж, схоже, є байдужою й холодною персоною. – Так от тому я і їду. Хороший відпочинок – те, що справді потрібно.

– Гадаю, це мудре рішення.

Що б подумав містер Хедж, коли б побачив дюжину чернеток одного листа, написаних тієї ночі, сказати важко. Ось – два перших варіанти. Слова у квадратних дужках – можливі варіанти тексту:

Любий Скотт! Не бачила тебе відтоді, як я, жалюгідне дівчисько, розплакалася на твоєму плечі, тож подумала, що напишу й розкажу тобі про те, що незабаром їду на Схід і хотіла б, аби ти пообідав [повечеряв] якимось зі мною. Я живу в кімнаті [апартаментах] готелю «Гаявата», очікуючи на приїзд тітки, в котрої й збираюся жити [зупинитися], вона повертається з Китаю цього місяця [весною]. Крім того, я отримала багато запрошень зі Сходу, тому розмірковую над тим, що з ними робити. Тож я хотіла б побачити тебе...

На цьому варіант увірвався – його пожбурили в кошик для сміття. Через годину писанини, вийшло ось що:

Мій любий містер Кімберлі! Я часто [інколи] думала про вас від нашої останньої зустрічі. Через місяць я збираюся навідати свою тітку в Чикаго, тому заїду на Схід і була б рада зустрітись з тобою. Останнім часом я мало куди виходжу, проте мій терапевт порадив змінити оточення, тож готуюся порушити правила пристойності деякими веселими відвідинами на Сході...

Зрештою, з невимушеним відчаєм вона написала зовсім просту записку без усяких пояснень чи вивертів, порвала її і пішла спати. Наступного ранку вона розшукала уривки в кошику для сміття, вирішила, що останній варіант – найкращий і надіслала йому точну копію. Ось вона:

Любий Скотт! Хочу тобі повідомити, що сьомого лютого зупинюся в готелі «Рітц-Карлтон», приблизно на сім днів. Якщо зателефонуєш мені якимось дощового вечора, то запрошу тебе на чай.

Щиро твоя, Янсі Боуман.

VII

Янсі вирішила зупинитися у «Рітці» тільки тому, що якось сказала Скотту, що завжди реєструється саме там. Коли вона приїхала в Нью-Йорк – крижаний Нью-Йорк, незрозумілий загрозливий Нью-Йорк, зовсім не схожий на те безтурботне місто театрів і побачень у коридорах готелю, котрий вона раніше знала, – в її гаманці було рівно двісті доларів.

Більшу частину своїх грошей вона вже витратила і тепер їй довелося поступово жертвувати тими священними трьома сотнями, аби замінити важку чорну траурну сукню, яку вирішила вже не одягати, на ніжну й милу напівтраурну.

Зайшовши в готель, коли його витончено одягнені клієнти саме збиралися на обід, вона вирішила вдати спокійний і втомлений вигляд. Клерки за конторкою, звісно, знали, скільки в неї в гаманці. Вона навіть уявила, як хлопці-посильні насміхалися над її іноземними марками, котрі та відпарила зі старого багажника батька й приклеїла на свою валізку. Від цієї останньої думки вона здригнулася. Можливо, ці готелі й пароплави вже давним-давно вийшли з моди чи просто не існували взагалі.

Вистукуючи пальцями по стійці якийсь ритм, вона роздумувала про те, чи зможе вона, якщо забракне готівки за номер, змусити себе посміхнутися й піти з таким невимушеним видом, щоб ті дві багато вдягнені дами, що стояли поруч із нею, нічого не запідозрили? Як небагато потрібно дівчині у двадцять років, щоб повністю відмовитися від самовпевненості! Три місяці без надійної опори в житті залишили незгладимий слід у душі Янсі.

– Двадцять чотири шістдесят два, – байдуже мовив клерк.

Її серце заспокоїлося, і вона пішла за хлопцем-посильним до ліфта, мимохідь байдуже глянувши на двох модно одягнених дам. Їхні спідниці – довгі чи короткі? Довгі, помітила вона.

Вона замислилася над тим, на скільки можна подовжити спідницю свого нового костюму для прогулянок.

За обідом її настрої покращився. Їй вклонився метрдотель. Легкий шурхіт розмов, приглушений гул музики заспокоїли. Вона замовила якусь надзвичайно дорогу страву з дині, яєць й артишоків і, кинувши оком на чек, що лежав біля її тарілки, підписала на ньому номер своєї кімнати.

Нагорі, у своїх апартаментах, вона лягла на ліжко й розкрила перед собою телефонний довідник, намагаючись пригадати всіх своїх колишніх знайомих із міста. Та коли зі сторінок книжки на неї дивилися телефонні номери з пихатими префіксами «Плаза», «Сіркл» і «Райндлендер», на неї раптом немов подув холодний вітер, похитнувши її й без того нестійку впевненість. Усі ці дівчата, з якими вона була знайома в школі, або познайомилася десь улітку на вечірці, або навіть під час якогось університетського балу – чи могла вона бути цікавою для них тепер, бідна й самотня? Вони тонули в любові, побаченнях, розписавши на тиждень наперед свої легковажні веселощі. На її нескромне нагадування про давнє знайомство вони могли просто обуритися.

А проте вона зателефонувала чотирьом дівчатам. Однієї не було вдома, друга вирушила в Палм-Біч, третя – в Каліфорнію. Тільки одна, з якою вдалося поговорити, щиро повідомила, що лежить у ліжку й хворіє на грип, та коли одужає й зможе вийти з дому – повідомить Янсі. Потім дівчина здалася. Вона вирішила створити ілюзію хороших часів іншим чином. Ця ілюзія просто необхідна – це частина її плану.

Вона глянула на годинник – була третя година. Скотт Кімберлі мав би вже зателефонувати, чи, зрештою, залишити якусь записку. Та, можливо, він просто зайнятий – у клубі, її думки були невпевнені, чи ще десь – купуючи нову краватку, наприклад. Він точно зателефонує о четвертій.

Янсі усвідомила, що має діяти швидко. Вона підрахувала, що, якщо обережно витратити сто п'ятдесят доларів, то вона зможе прожити ще протягом двох тижнів – не більше. Привид невдачі, страх, що після закінчення цього строку вона не матиме друзів і грошей, ще не турбував її.

Уже не вперше для втіхи, чи просто, аби отримати бажане запрошення, чи так, із цікавості, вона обдуманно спокушала чоловіків; і вперше все її життя повністю залежало від результату справи й вперше на неї тиснули нужденність і відчай.

Найсильнішими козирами були виховання та походження; всім прихильникам вона здавалася популярною, бажаною й щасливою. І тепер, частково з нічого, їй доведеться знову створити такий образ. Скотт якось мав би подумати, що добра половина Нью-Йорка лежить біля її ніг.

О четвертій вона пішла в Парк-Авеню, де світило сонце; лютневий день був свіжим і розпиляв аромат весни, високі й такі омріяні для неї апартаменти вишикувались вуличкою, випромінюючи білосніжність. Вона повинна жити тут і мати графік веселощів на щодень. У цих вишуканих «без запрошення не входити» жіночих крамницях вона повинна проводити свої ранкові години, бездумно витрачаючи й витрачаючи гроші, не замислюючись над ціною; в цих ресторанах вона мусить снідати ополудні в товаристві інших модних жінок, випромінюючи аромат орхідей і, можливо, тримати у своїх доглянутих руках мініатюрно-карликового померанського шпіца.

Улітку – ну, що ж, вона від'їжджатиме у свій бездоганий будиночок у Такседо, що стоїть на недосяжній висоті, звідки вона й спустатиметься, щоб відвідувати світ прийомів і балів, перегонів і поло. В перервах між таймами гравці оточуватимуть її, всі в білих шоломах і костюмах, у всіх – обожнювання в очах, і коли вона у вихорі задоволень мчатиме до якоїсь нової насолоди, за нею стежитимуть безліч безсило-ревних жіночих очей.

Щодва роки, звісно, вони їхатимуть за кордон. Вона почала планувати свій типовий рік: кілька місяців жити тут, наступні кілька – ще де-інде, допоки вона та Скотт Кімберлі не пізнають добре ці місця, переїжджаючи вслід за найчутливішими коливаннями барометра моди із села в місто, від пальм до сосен.

Вона мала не більше як два тижні, щоб зайняти певну соціальну позицію. В екстазі рішучості, вона підняла голову й подивилася на найвищий білий хмарочос.

– Це буде до болю дивовижно! – прошепотіла вона собі.

І майже вперше в житті слова, що виражали віру в диво, яка заблищала в її очах, не пролунали як перебільшення.

VII

Близько п'ятої вона хутко вернулася в готель і нервово поцікавилась біля стійки, чи не телефонував їй хтось? На її глибоке розчарування для неї нічого не було... А через хвилину в номері задеренчав телефон.

– Це Скотт Кімберлі.

У її серці пролунав заклик до боротьби.

– О, як ти?

Її голос натякав на те, що вона майже забула цього чоловіка. Говорила не безпристрасно, а з простою ввічливістю.

Тільки-но відповіла на неминуче запитання про те, як доїхала, – відразу ж, несподівано, почервоніла. Бо в цю мить, з уособлення всіх багатств і втіх, яких вона прагнула, зі слухавки матеріалізувався простий чоловічий голос, і її впевненість зросла. Чоловічі голоси завжди залишалися чоловічими голосами. Їх можна видозмінювати; з них можна вилучати мелодійні склади, котрі потім у їхніх думках, не мають жодного раціонального підтвердження. Голоси чоловіків можуть бути скорботними чи ніжними, за її бажанням – сповненими відчаю. Вона зраділа. Піддатлива глина – готова й очікувала на дотик її рук.

– Не хочеш сьогодні зі мною повечеряти? – запропонував Скотт.

– Ну, – тільки не сьогодні, подумала вона; слід змусити його думати про неї цього вечора, – не знаю, чи зможу, – мовила вона. – Мене вже запросили на вечерю та в театр. Дуже шкода.

У її голосі не було вибачливих ноток – він звучав ввічливо. Опісля, ніби якась радісна думка тільки-но заповонила її мозок – проте, як же у своєму розпланованому графіку їй вдасться викроїти трішки вільного часу й для нього.

– Послухай, а чи не міг би ти зайти зараз же на чай?

Він незабаром приїде. Він грає у сквош і, тільки-но закінчиться гра, він примчить до неї. Янсі поклати слухавку й з кмітливою спритністю обернулася до дзеркала – надто напружена, аби всміхнутися.

Вона критично оцінила свої блискучі очі й матове волосся. Потім витягла з валізи сукню кольору лаванди й почала одягатися.

Перш ніж спуститися, вона змусила його чекати в холі готелю цілих сім хвилин; відтак підійшла до нього з привітною, млявою усмішкою.

– Привіт, – прошепотіла вона. – Як же я рада знову тебе бачити. – Як ти? – і, голосно зітхаючи, – я втомила не на жарт. Зранку, відтоді як приїхала, ні хвилини вільного часу: робила покупки, а потім довелося розірватися між ланчем і денним спектаклем. Купила все, що побачило око. Навіть не знаю, як тепер розплатитися за все це.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.